

له بڼو كراوه كاني مآپهري ئيمان وهن

www.iman1.com

كښن ئه وانهي مه لائيكه ته كان

بويان ده پارينه وه

وه

كښن ئه وانهي مه لائيكه ته كان

نه فره تيان لي ده كهن

نوسيني

د. فضل الهي

وهر گيړاني به ده ستكار به وه

م. ابو بكر احمد

1431 ك - 2010 ز

چاپي به كه م

ناوس په رتووک

کين نه وانه ی مه لائیکه ته کان

بویان ده پارینه وه

وه

کين نه وانه ی مه لائیکه ته کان

نه فره تیان لی ده کن

نوسینس

د. فضل إلهی

وهرگی پړانس به ده ستکار به وه

م. ابوبکر احمد

چاپی یه که م: 1431 ک - 2010 ز

ژماره ی سپاردن: ()

مافی چاپ کردن و نه به رگرتنه وه ی پاریزراوه

بنکه ی بلاو کردنه وه

کتیبخانه ی زانست
که لار

کتیبخانه ی سیما
چه مچه مال

کتیبخانه ی سوننه
سلیمانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ
أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا
هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ۚ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

﴿١٠٢﴾ سُوْرَةُ آلِ عِمْرَانَ

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ

مِنْهَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ۚ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ

عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾ سُوْرَةُ النِّسَاءِ

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾﴾ سُوْرَةُ الْأَحْزَابِ

أَمَّا بَعْدُ:

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (ﷺ)،
وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ، وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ
ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

موسلمانى به‌پيژ: ئەم نامىلكه‌يه‌ي كه له به‌رده‌ستت دايه, باس له دوو جۆر خه‌لكى ده‌كات, كه جۆريكيان به‌خته‌وه‌رو سه‌رفرانن له دونياو دواړوژ, وه جۆريكي تريشيان به‌دبه‌خت و چاره ره‌شن, ئەوانيش: كئين ئهوانه‌ي مه‌لائىكه‌ته‌كان دوعايان بۆ ده‌كهن و بؤيان ده‌پارپينه‌وه, وه كئين ئهوانه‌ي مه‌لائىكه‌ته‌كان نه‌فه‌ره‌تيان لى ده‌كهن و دوعايان لى ده‌كهن.

وه به‌دلنيايى مه‌لائىكه‌ته‌كان له لاي خواى گه‌وره زۆر به‌پيژو گه‌وره و پايه به‌رزو شكۆ مهندين و دوعاو پارانه‌وه‌يان قه‌بو له لاي خواى په‌روه‌ردگار, چونكه هيج كاريك ئەنجام نادهن تاكو خواى گه‌وره فه‌رمانيان پى نه‌كات, هه‌روه‌ها هيج شتيكيش نالين تاكو خواى گه‌وره فه‌رمانيان پى نه‌كات.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا
 وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضَلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ،
 وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
 وَرَسُولُهُ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَبَارَكَ وَسَلَّمَ .

أما بعد:

بیگومان مرۆڤ و یست و خواست و ئاره‌زوی نۆری هه‌یه و ناتوانی
 زۆریان به‌ده‌ست بهینی، وه هه‌روه‌ها ئه‌و یست و ئاره‌زوانه‌ی گه‌مارۆ
 دراوه به‌کیشه‌و به‌لاو ده‌رده‌سه‌ری، وه‌ناش توانی خۆی بزگار بکات
 لیان، بۆیه‌ په‌نا ده‌باته‌ به‌ر نۆریک له‌ ریگا و هۆکاره‌ جۆراو جۆره‌کان
 بۆ به‌ ده‌سته‌ینانی یست و ئاره‌زه‌کانی و سه‌رکه‌وتن و بزگار بوون
 لی .

وه‌ یه‌کیک له‌ وانه‌ی که‌ مرۆڤ په‌نای بۆ ده‌بات، بریتییه‌ له‌ پارانه‌وه‌و
 دو‌عاکردن له‌ و که‌سانه‌ی که‌ گومانی خیری پی‌ ده‌بات، به‌ تاییه‌ت بۆ
 نه‌وانه‌ی که‌ له‌ لای خوی په‌روه‌ردگار دو‌عاو پارانه‌وايه‌ن قه‌بوول‌ه‌و
 گه‌رايه‌ .

وه‌ به‌ دلنیایی زۆرت‌رین وه‌ لامداراوه‌ی دو‌عاو پارانه‌وه‌ی
 دروست‌کراوه‌کانی خوی په‌روه‌ردگار بریتییه‌ له‌ دو‌عاو پارانه‌وه‌ی
 مه‌لائیکه‌ته‌کان، چونکه‌ ووتیه‌ک نالین که‌ په‌زامه‌ندی خوی له‌سه‌ر
 نه‌بیته‌، وه‌ هه‌چ کاریک ناکه‌ن ئه‌گه‌ر فه‌رمانی خوی له‌سه‌ر نه‌بیته‌، وه‌

بۆ هیچ که‌سی‌کیش ناپارینه‌وه جگه له‌وانه‌ی که خوای په‌روه‌ردگار
 لیبان پازیه، خوای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ
 وَلَدًا سُبْحٰنَهُ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا يَسْفِقُونَهُ ۚ بِالْقَوْلِ وَهُمْ
 بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ
 إِلَّا لِمَنِ أَرَادُوا وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾ ﴾ [سونس: ٢٦ - ٢٨]
 واته: خوانه‌ناسان ده‌یان ووت: خوای مه‌ره‌بان کوری بۆ خوای
 بریارداوه، پاک‌ی و بی‌گه‌ردی بۆ ئه‌و زاته‌یه، به‌لکو مه‌لائیکه‌ته‌کان
 به‌نده‌ی پێزداری ئه‌ون، ئه‌و مه‌لائیکه‌تانه ئه‌وه‌نده به‌پێزو په‌وشت
 به‌رزن، هه‌رگیز ناهه‌رمانی نه‌که‌ن و قسه له‌قسه‌ی ئه‌ودا ناکه‌ن و له
 گو‌فتاردا پێشی ناکه‌ون، وه ئه‌وان به‌فه‌رمانی ئه‌و ده‌جولینه‌وه و
 فه‌رمانی ئه‌و جی به‌جی ده‌که‌ن، ته‌نها خوا ده‌زانیت ئه‌و خه‌لکه له
 رابردوودا چیان ئه‌نجام داوه و له‌ داها‌توشدا چی ئه‌نجام ده‌ده‌ن، وه
 مه‌لائیکه‌ته‌کان تکاکار نابن ته‌نها بۆ ئه‌و که‌سانه نه‌بیت که خوای
 په‌روه‌ردگار پێی پازیه، وه ئه‌و مه‌لائیکه‌تانه له‌ ترسی ئه‌و زاته
 ناوێرن هیچ سه‌ر پێچیه‌ک ئه‌نجام ده‌ن.

له‌م ئایه‌تانه‌ی خوای په‌روه‌ردگار باسی مه‌لانیکه‌ی کردوووه‌ نه‌وانیش:

(أ) ﴿لَا يَسْقُونَهُ، بِالْقَوْلِ﴾ ﴿يَشْهَوَا (الشَّوْكَانِي)﴾ له‌ ته‌فسیره‌که‌یدا فه‌رموویه‌تی: هیچ شتیک نالین تاکو خوای په‌روه‌ردگار فه‌رمانیان پی‌ده‌کات، (ابن قُتَيْبَةَ) و جگه له‌ویش وایان ووتوووه (۱).

(ب) ﴿وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾ ﴿يَشْهَوَا (ابن حَيَّانَ الأندلسي)﴾ له‌ ته‌فسیره‌که‌یدا فه‌رموویه‌تی: هه‌روه‌ک چۆن ووته‌کانیان له‌ دوا‌ی ووته‌ی خوای په‌روه‌ردگار، به‌هه‌مان شیوه‌ کاره‌کانیشیان بنیاتنراوه له‌ سه‌ر فه‌رمانی خوای په‌روه‌ردگار، هیچ کاریک ئه‌نجام ناده‌ن ئه‌گه‌ر فه‌رمانیان پینه‌کرا‌بیت، ئه‌مه‌ش ده‌سته‌واژه‌یه‌که‌ نقوم بوون له‌ به‌ندا‌یه‌تی و گو‌پرایه‌لی و جی به‌جیکردنی فه‌رمانه‌کانی خوای په‌روه‌ردگار (۲).

ئیره‌دا سو‌دیك: له‌م ئایه‌ته‌ی خوای په‌روه‌ردگاردا که شیخ (ابن

عاشور) ئاماژه‌ی پیکردوووه، که ده‌لیت: پی‌ش خستنی ﴿بِأَمْرِهِ﴾

(1) بروانة: فتح القدير (579/3) و تفسیر البغوي (242/3) و زاد الميسر (347/5) و تفسیر القرطبي (281/11) و تفسیر البيضاوي (68/2) و التحرير والتنوير (51/17) و تفسیر القاسمي (248/11).

(2) بروانة: البحر المحیط (285/6) و تفسیر البغوي (242/3) و تفسیر القرطبي (282/11) و تفسیر البيضاوي (68/2) و تفسیر القاسمي (248/11).

له ﴿يَعْمَلُونَ﴾ بۆ گه‌پاندنه‌وه‌یه، واته: هیچ کاریک نه‌نجام ناده‌ن جگه له‌وه‌ی که خوای په‌روه‌ردگار فه‌رمانیان پی ده‌کات، وه‌ک چۆن هیچ شتیک نالین جگه له‌وه‌ی که په‌زامه‌ندی خوای په‌روه‌ردگاری له‌سه‌ر نه‌بیټ، به‌و شیوه‌یه‌ش هیچ کاریک نه‌نجام ناده‌ن جگه له‌وه‌ی که په‌زامه‌ندی خوای په‌روه‌ردگاری له‌سه‌ر نه‌بیټ ⁽¹⁾.

(ج) ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى﴾ ئیمامی (القرطبي) گپراویه‌تیه‌وه که پیشه‌وا (مجاهد) فه‌رموویه‌تی: هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ن که خوای په‌روه‌ردگار لی‌یان رازییه، وه مه‌لائیکه‌ته‌کان له دواپوژدا شه‌فاعه‌تیا‌ن بۆ ده‌کەن، وه له سه‌حیحی ئیمامی (مسلم) وجگه له‌ویشدا هاتووه، هه‌روه‌ها له دونیاشدا دوعا بۆ باوه‌رداران ده‌کەن و بویان ده‌پارینه‌وه ⁽²⁾، هه‌روه‌ها به‌لگه‌ی تر له‌سه‌ر فه‌زل و گه‌وره‌یی دوعا و پارانه‌وه‌ی مه‌لائیکه بۆ به‌نده‌کان، کاتی‌کدا پیغه‌مبه‌ری خوا ^(صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لای هاوه‌لی به‌ریزی (سعد بن عبادة) نانی خوارد، بۆی پاراپیه‌وه له خوای په‌روه‌ردگار که سی شتیا‌ن بۆ بیټ، له‌وانه: دوعا و پارانه‌وه‌ی مه‌لائیکه‌ت، ئیمامی (أبو داود) گپراویه‌تیه‌وه له هاوه‌لی

⁽¹⁾ بروانه: التحرير والتنوير (52/17).

⁽²⁾ بروانه: تفسير القرطبي (281/11) والبحر المحیط (285/6) وروح المعاني (33/17).

خۆشه‌ویسته‌وه (آنس) که پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) هات بۆلای هاوه‌لی به‌ریزی (سعد بن عبادة), ئه‌ویش نان و پۆنی بۆ هینا, پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) خواردی و پاشان فه‌رموی: (أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ وَأَكَلَ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ) ⁽¹⁾ واته: پۆژوانان لاتان به‌ربانگ بکه‌نه‌وه و پیاو چاکان خواردنتان بخۆن و مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆتان بپارینه‌وه و دوعاتان بۆ بکه‌ن ⁽²⁾.

جا ئه‌گه‌ر ئیش و کاری مه‌لائیکه‌ت به‌و شیوه‌یه بی‌ت, کێ هه‌یه که ژيرو هۆشمه‌ند بی‌ت و هه‌ز نه‌کات له‌و که‌سانه بی‌ت که مه‌لائیکه‌ت دوعای بۆ بکات و بۆی بپارینه‌وه, وه کێ هه‌یه که ژيرو هۆشمه‌ند بی‌ت و هه‌ول نه‌دات خۆی دوور بخاته‌وه له‌وانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت نه‌فرینی لی ده‌کات و دوعای لی ده‌کات .

له‌ قورئان و سوننه‌دا باسی که‌سانێکی کامه‌ران و به‌خته‌هر کراوه که مه‌لائیکه‌ت دوعایان بۆ ده‌که‌ن و بویان ده‌پارینه‌وه, وه که‌سانێکی هه‌ن به‌د به‌خت و چاره‌ په‌شن مه‌لائیکه‌ت نه‌فه‌ره‌تیان لی ده‌که‌ن و

(1) (وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ) واته: مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆتان بپارینه‌وه و دوعاتان بۆ بکه‌ن, بپوانه: (عون المعبود) (238/10) .

(2) صحیح: رواه أبو داود باب ما جاء في الدعاء لرب الطعام إذا أكل عنده (3848), 237/10-238) وصححه الشيخ الالباني في صحيح سنن أبي داود (730/2) وابن ماجه باب ما جاء في الصيام (320/751,1) .

دوعایان لی ده‌که‌ن، جا بۆ زانین و ناسینی ئه‌و دوو کۆمه‌له، پیم خۆش بوو که بیری برا موسلمانه‌کانمی بکه‌مه‌وه به پشستیوانی خوای په‌روه‌ردگار که ئه‌م بابه‌ته‌م ئاماده‌کردوو، داواکارم له خوای گه‌وره‌و مهره‌بان هه‌موو لایه‌کمان بگێریت له‌و که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت دوعایان بۆ ده‌که‌ن و بۆیان ده‌پارینه‌وه، وه دوریشمان بخاته‌وه له‌و که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت نه‌فه‌ره‌تیان لی ده‌که‌ن و دوعایان لی ده‌که‌ن، به‌پاستی خوای گه‌وره‌ بیسه‌ری دوعاو پارانه‌وه‌یه .

پوونکردنه‌وه‌ی هه‌ندیک له‌ ووشه‌کان:

پیم باشه‌ پیش ده‌ست پیکردن پوونی بکه‌مه‌وه که مه‌به‌ست له (صلاة)ی خوای په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر به‌نده‌کانی، وه (صلاة)ی مه‌لائیکه‌ چیه، هه‌روه‌ها مه‌به‌ست له (لعن)ی خوای په‌روه‌ردگارو (لعن)ی مه‌لائیکه .

ده‌باره‌ی (صلاة)ی خوای په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر به‌نده‌کانی، زانیان باسیان کردوو به‌ چه‌ند واتایه‌ک له‌وانه :

یه‌که‌م: ئیمامی (أَبُو الْعَالِيَةِ) ^(۱) فه‌رموویه‌تی: (صَلَاة) ی خوای په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر به‌نده‌کانی, مه‌دح و پیا‌هه‌لدانی خوای په‌روه‌ردگار به‌ بۆ به‌نده‌کانی لای مه‌لائیکه‌ت .

دووه‌م: ئیمامی (الرَّائِبُ الْأَصْفَهَانِي) ^(۲) فه‌رموویه‌تی: (صَلَاة) ی خوای په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر به‌نده‌کانی, پاک‌کردنه‌وه و خا‌وین‌کردنه‌وه‌ی به‌نده‌کانه له‌لایه‌ن خوای په‌روه‌ردگار به‌وه .

سی‌یه‌م: ئیمامی (أَبُو عُبَيْدِ الْقَاسِمِ بْنِ سَلَامٍ) ^(۳) فه‌رموویه‌تی: لی‌بوردن و به‌خشنده‌ی خوای په‌روه‌ردگار به‌ بۆ به‌نده‌کانی .

چواره‌م: (صَلَاة) ی خوای په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر به‌نده‌کانی, قه‌در و پیزو پووسوریه .

پینجه‌م: (صَلَاة) ی خوای په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر به‌نده‌کانی, به‌ره‌که‌ت و فه‌رداریه .

(^۱) صحیح البخاری, کتاب التفسیر باب ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ (۵۶)

الأحزاب: ۵۶

(^۲) المفردات في غريب القرآن مادة (الصلاة) ص 285 .

(^۳) غريب الحديث (180/1) وشرح الطيبي حيث جاء فيه: (فإن الصلاة من الله رحمة) (167/2) .

پیشه‌وا (ابنُ الجوزي) ^(۱) فه‌رموویه‌تی: (صلاة)ی خ‌وای په‌روه‌ردگار بۆ سه‌رمان پینج‌ووته‌و بیرو بۆچوونی له‌سه‌ره, له‌پاشان باسی سیانیان ده‌کات که (یه‌که‌م و دووه‌م و سییه‌م) پاشان فه‌رموویه‌تی: چواره‌میان: قه‌درو ری‌زو پووسوریه, وه پینجه‌میان: به‌ره‌که‌ت و فه‌رداریه .

به‌لام مه‌به‌ست له (صلاة)ی مه‌لائیکه بۆ به‌نده‌کان پیشه‌وا (ابنُ الجوزي) فه‌رموویه‌تی: (صلاة)ی مه‌لائیکه‌ت بۆ به‌نده‌کان, دوو بۆچوون هه‌یه .

یه‌که‌میان: ئیمامی (أبو العالیة) ^(۱) فه‌رموویه‌تی: (صلاة)ی مه‌لائیکه‌ت بۆ به‌نده‌کان, دو‌عاو پارانه‌وه‌یه .

دووهم: پیشه‌وا (مقاتل) فه‌رموویه‌تی: (صلاة)ی مه‌لائیکه‌ت بۆ به‌نده‌کان, داواکردی لیخۆش بوون کردنه .

ئیمامی (الراغب الأصفهانی) ^(۱) ئه‌م دوو بۆچوونه‌ی تیکه‌ل‌کردووه‌و فه‌رموویه‌تی: (صلاة)ی مه‌لائیکه‌ت بۆ به‌نده‌کان, دو‌عاو پارانه‌و داوای لیخۆش بوون کردنه .

(۱) بیوانه: زاد المیسر (398/6) .

(۲) صحیح البخاری, کتاب التفسیر باب ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾
الأحزاب: ۵۶

به‌لام مه‌به‌ست له (لَعْن)ی خوی په‌روه‌ردگارو (لَعْن)ی مه‌لائیکه‌ت، ئیمامی (الرَّاعِبُ الْأَصْفَهَانِي) فه‌رموویه‌تی: (اللَّعْن) واته: ده‌رکردن و دورخستنه‌وه‌یه له‌سه‌ر شیوازی تورپه‌بوون، وه له دواپوژیشدا سزادان، وه له دونیاشدا بی‌به‌ش بوون له په‌حمو به‌زه‌یی خوی گه‌وره، وه له خه‌لکیشه‌وه دوعا کردنه ⁽¹⁾.

ئیمامی (ابنُ الأَثِير) فه‌رموویه‌تی: له بنچینه‌دا (اللَّعْن) ده‌رچون و دورکه‌وتنه‌وه‌یه له خودا، وه له خه‌لکیشه‌وه جوین و دوعا کردنه ⁽²⁾.

پرسیارو ئیکۆلینه‌وه:

به پشتیوانی خوی په‌روه‌ردگار ئه‌م بابته‌ له میانه‌ی وه‌لامی دوو پرسیاردا خوی ده‌بینیتته‌وه:

(1) کین نهوانه‌ی مه‌لائیکه‌ت دوعایان بۆ ده‌کات و بویان ده‌پاریتته‌وه

(2) کین نهوانه‌ی مه‌لائیکه‌ت نه‌فه‌ره‌تیا ن لی ده‌کات .

کاره‌کانم له دانانی ئه‌م بابته‌دا:

⁽¹⁾ المفردات في غريب القرآن مادة (الصلاة) ص 285 .

⁽²⁾ المفردات في غريب القرآن مادة (لعن) ص 451 .

⁽³⁾ النهاية في غريب الحديث والأثر، مادة (لعن)، (255/4) وتحفة الأريب بمافي القرآن من

الغريب، مادة (لعن) (277) وتفسير القرطبي (25/2 - 26) .

لەو کارانەى کە خستومەتە بەرچاوە لەم بابەتەدا بە پشتیوانى خواى پەرەردگار، ئەمانە بوون:

(1) گەڕانەوهى بابەتەکەم بۆ قورئان و سوننەتى پێغەمبەرى خوا ﷺ (بووه .

(2) گواستنه‌وهى فەرمووده‌کان بۆ سەرچاوهى بنچینه‌یى خۆى، وە هەولێشم داوه بۆ ڕوونکردنه‌وه و حوکمی زانایان لە سەرى، مەگەر ئەوهى کە لە (الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ) وەرم گرتبیت و گواستبیتمه‌وه، چونکە ئومەتى ئیسلام لەسەر وەرگرتنى یەك دەنگن ⁽¹⁾ .

(3) سوڤم لە زۆریك لە تەفسیره‌کان و ڕاڤه‌ى فەرمووده‌کان بینیه‌وه، خوا پاداشتیان بداته‌وه .

(4) باسیكى ئاسانم کردووه سەبارەت بەوانەى کین ئەوانەى مەلائیکەت دوعایان بۆ دەکات و بۆیان دەپاڕێتەوه، وە کین ئەوانەى مەلائیکەت نەفەرەتیان لى دەکات و دوعایان لى دەکات، ئەمەش نیشانه‌ى گەوره‌یى من نیه، وە خۆشم بەگەوره نازانم، من تەنھا هەستاوم بە کۆکردنه‌وهى وە پەنا بە خوا لە نەزانان .

(5) نوسینی هەندیک دەق و ووتەى پێشین (سەلف)ى ئومەت، وە

(1) بېروانه: مقدمة النووي لشرحہ علی مسلم (ص 14) ونزهة النظر في توضیح نخبة الفكر (ص

هه‌لۆيستييان سه‌بارته به‌و كارانه‌ى كه هۆكارن بۆ دوعاو پارانه‌وه‌ى مه‌لائيكة‌ت، وه دركه‌وته‌وه‌يان له‌و كارانه‌ كه هۆكارن بۆ نه‌فريني مه‌لائيكة‌ت .

(6) راقه‌ى هه‌نديك له‌ ووشه‌ى نامۆر نه‌ناسراو .

(7) نوسيني زانيارى سه‌بارته به‌ سه‌رچاوه‌ى بابته، بۆ ئاسنكارى گه‌رانه‌وه .

پلان و نه‌خشه‌ى بابته:

پلان و نه‌خشه‌ى ئەم بابته به‌ پشتيوانى خواى په‌روه‌ردگار به‌م شيوه‌يه بووه:

باسى يه‌كه‌م: كَيِّنْ ئهوانه‌ى مه‌لائيكة‌ت دوعايان بۆ ده‌كات و بۇيان ده‌پارېته‌وه .

باسى دووه‌م: كَيِّنْ ئهوانه‌ى مه‌لائيكة‌ت نه‌فه‌رته‌يان لىّ ده‌كات .

الخاتمه: ئەنجامى بابته و ئامۆژگاريه‌كانى له‌ خو گرتوو .

باسى يه‌كه‌م:

كَيِّنْ ئهوانه‌ى مه‌لائيكة‌ت دوعايان بۆ ده‌كات و بۇيان

ده‌پارېته‌وه .

خوای پەرودگارو پیغەمبەرە کەى (ﷺ) باسى کە سانئیکیان
 بۆ کردووین کە سەرفرازو بەختە وەرن و مەلائيکە تەکان دوایان
 بۆ دە کەن و بۇيان دە پارېئە وە , ئەوانیش:

- (1) ھەرکە سېک بە دەست نوێژە وە بخەوێت .
- (2) دانیشتن و چاوە پروانی کردنی نوێژ .
- (3) ھەرکە سېک لە ریزی پیشە وەى نوێژی جەماعەت بیّت .
- (4) گە یان دنی ریزە کانی نوێژی جەماعەت بە یە کتری و
 پکردنە وەى بۆشایی .
- (5) لە کاتی (آمین) ی نوێژی جەماعەت .
- (6) دانیشتن لە دواى نوێژی جەماعەت .
- (7) ئەنجامدانی نوێژی بە یانی و عەسر بە جەماعەت .
- (8) صەلاواتدان لە سەر پیغەمبەرى خوا (ﷺ) .
- (9) ھەرکە سېک بۆ برا یە کى موسلمانى بپارێتە وە لە پاشملە .
- (10) ھەرکە سېک مال و سامان ببە خشیت لە پیناوی خوادا .
- (11) ھەرکە سېک بەرۆژوو بیّت و پارشیو بکات .
- (12) پارانە وەى میوانئیکى بەرۆژوو بۆ خاوەن مال .
- (13) ھەرکە سېک سەردانی نەخۆش بکات .
- (14) ھەرکە سېک قسەى خیر بکات لە سەر نەخۆش یان لە سەر مردوو .

- (15) هه‌رکه‌سیک خه‌لک فی‌یری کاری خه‌یرو باش بکات .
- (16) هه‌رکه‌سیک ته‌وبه بکات و بگه‌رپته‌وه بۆلای خوا .
- (17) دوعاو پارانه‌وه‌ی مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆ پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) .
- به‌پشتیوانی خوای په‌روه‌ردگار باسی هه‌موو نه‌مانه‌ ده‌که‌ین به
به‌نگه‌وه .

یه‌که‌م

هه‌رکه‌سیک به‌دوست نوێژه‌وه بخه‌ویت .

یه‌کێک له‌و سه‌رفرازو به‌خته‌وه‌رانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆی
ده‌پارپینه‌وه‌و دوعای بۆده‌که‌ن, که‌سیکه به‌دوست نوێژه‌وه
بخه‌ویت .

(1) ئیمامی (الطبرانی) گێراویه‌تی‌وه له (ابن عباس رضی‌الله‌عنہما) که
پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: (طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ
طَهَّرَكُمُ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يَبِيتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَلَكٌ فِي
شِعَارِهِ⁽¹⁾ لَا يَنْقَلِبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ

(1) (شِعَارِهِ) پێشه‌وا (المنذري) فه‌رموویه‌تی: بریتیه له‌و پۆشاکه‌ی ده‌لکێت به‌له‌شه‌وه,
یپوانه: الترغيب والترهيب (408/1) .

فَائُهُ بَاتَ طَاهِرًا⁽¹⁾ واته: لاشه‌تان پاک ریگرن خوی گه‌وره پاکتان بکاته‌وه، چونکه به‌راستی هیچ به‌نده‌یه‌ک نیه به دست نویژه‌وه بخه‌ویت، ئیلا مه‌لائیکه‌تیکی له‌گه‌ل‌دایه هیچ کاتیک له‌شه‌و تیناپه‌ریت، ئیلا ئه‌وه مه‌لائیکه‌ته ده‌لی: خویه له‌م به‌نده‌یه خۆشبه، چونکه به دست نویژه‌وه خه‌وتوووه .

(2) ئیمامی (ابن حبان) گپراویه‌تیه‌وه له (ابن عمر رضی الله عنهما) پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه و آله) فه‌رموویه‌تی: (مَنْ بَاتَ طَاهِرًا بَاتَ فِي شَعَارِهِ مَلَكٌ لَا يَسْتَيْقِظُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ الْمَلَكُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فُلَانٍ فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا)⁽²⁾ واته: هه‌رکه‌سێک به دست نویژه‌وه بخه‌ویت، ئه‌وه مه‌لائیکه‌تیکی له‌گه‌ل‌دایه‌وه هیچ سه‌عاتیک نیه که ئه‌م دیوه‌وه ئه‌و دیو بکات وه‌ل بستیت، ئیلا ئه‌وه مه‌لائیکه‌ته داوای لیخۆش بوونی بو ده‌کات وه‌فه‌رمووی: خویه له‌ فلانه به‌نده‌ت خۆشبه، چونکه به دست نویژه‌وه خه‌وتوووه .

(1) رواه الطبرانی وحسنه الشيخ الالباني في صحيح الترغيب والترهيب (599) وفي صحيح الجامع (3936) .

(2) الاحسان في تقريب صحيح ابن حبان، كتاب الطهارة، باب فرض الوضوء، رقم (1051/3) - 328 - 329) وصححه الالباني الترغيب والترهيب (371/1) وفي الصحيحه (2539) .

سودو ناموژگاری نه‌م دوو فهرمووده‌یه :

(1) هه‌رکه‌سیک به ده‌ست نوپژوهه بخه‌ویت، نه‌وا مه‌لانیکه‌ت له‌و پۆشاکه‌ی ده‌لکیت به که لاشه‌یه‌وه‌یه، نه‌مش گه‌وره‌ترین شانازی به‌ مرۆفی موسلمان .

(2) خوی گه‌وره مه‌لانیکه‌تیکی تایبه‌ت کردووه به‌و که‌سانه‌ی که به ده‌ست نوپژوهه ده‌خه‌ون، وه نه‌و مه‌لانیکه‌ته داوای لیخۆش بوون بو نه‌و موسلمانانه ده‌کات .

وه هه‌ر له‌ فه‌زل و گه‌وره‌یی ده‌ست نوپژدا، ئیمامی (أحمد) گپراویه‌تیه‌وه له (مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) که پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فهرموویه‌تی: (مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَبِيْتُ عَلَى ذِكْرِ طَاهِرًا فَيَتَعَارُ⁽¹⁾ مِنَ اللَّيْلِ فَيَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ) ⁽²⁾ واته: هه‌ر موسلمانیک به ده‌ست نوپژوهه بخه‌ویت و شه‌و بکاته‌وه، وه داوا خیر بکات له‌ خوی په‌روه‌ردگار له‌ دونیاو دواپوژدا ئیلا خوا پیی ده‌به‌خشیت، نه‌م فهرمووده‌یه سودی نه‌وه‌ی

(1) (فَيَتَعَارُ) ئیمامی (الخطابي) فهرموویه‌تی: مانای هه‌ستان له‌ خه‌و نه‌م دووه‌و نه‌و دیو کردن له‌سه‌ر جیگایه (معالم السنن 143/4) .

(2) رواه احمد في المسند (235/5) وأبوداود في السنن (5032, 262/13) وصححه الشيخ الالباني في صحيح سنن أبي داود (951/3) .

تیدیاه که: خه‌وتن به ده‌ست نویژ‌ه‌وه هۆکاره بۆ گیارابوونی
دوعاو پارانه‌وه‌کان، خوای گه‌وره بمان گپریچت له‌وه‌که‌سانه ...
آمین .

دووهم

دانیشتن و چاوه‌پرسی کردنی نویژ .

یه‌کیکی تر له‌وه‌سه‌رفرازو به‌خته‌وه‌رانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان
بۆی ده‌پارینه‌وه‌وه دوعای بۆده‌که‌ن، که‌سیکه له‌مزگه‌وت
دابنیشتیت و چاوه‌پرسی نویژ بکات.

ئیمامی (مُسلِم) گپراویه‌تیه‌وه له (أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه که پیغه‌مبهری
خو (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: (أَحَدُكُمْ مَا قَعَدَ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ فِي صَلَاةٍ مَا لَمْ
يُحَدِّثْ تَدْعُو لَهُ الْمَلَائِكَةُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ) ⁽¹⁾ واته: یه‌کیک
له‌ئیه‌وه کاتیک داده‌نیشتیت و چاوه‌پرسی نویژ ده‌کات، ئه‌گه‌ر ده‌ست
نویژی هه‌بیئت وه ئازاری که‌س نه‌دات، ئه‌وا مه‌لائیکه‌ت ده‌لین: خوایه
لیی خۆشبه‌وه‌ره‌حمی لی بکه .

سییه‌م

هه‌رکه‌سیک له‌پیزی پيشه‌وه‌ی نویژی جه‌ماعه‌ت بیئت

(1) صحیح مسلم باب فضل صلاة الجماعة وانتظار الصلاة (1543) .

یه‌کی‌کی تر له و که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت دوعای بۆ ده‌کات و بۆی ده‌پارینه‌وه, نه‌وانه‌ن که له ریزی پیشه‌وه نویژی جه‌ماعه‌ت ده‌کن .

ئیمامی (أحمد) گپراویه‌تیه‌وه له (البراء رضی الله عنه) وه که پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و آله فه‌رموویه‌تی: (إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ) ﴿١﴾

خوای گه‌وره ره‌حم و به‌زه‌یی خو‌ی ده‌پیتیت به‌سه‌ر نه‌و موسلمانانه‌ی که له ریزی پیشه‌وه نویژ ده‌کن, وه مه‌لائیکه‌ته‌کانیش داوای لیّ خو‌شبوونیان بۆ ده‌کن و بۆ یان ده‌پارینه‌وه . له فه‌رموده‌یه‌که تردا که ئیمامی (أحمد) گپراویه‌تیه‌وه له (أَبُو أَمَامَةَ وَهُ رضی الله عنه) که پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و آله فه‌رموویه‌تی: « إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ » قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى الثَّانِي قَالَ « وَعَلَى الثَّانِي » ﴿٢﴾

واته: خوای گه‌وره ره‌حم و به‌زه‌یی خو‌ی ده‌پیتیت به‌سه‌ر نه‌و موسلمانانه‌ی که له ریزی پیشه‌وه نویژ ده‌کن, وه مه‌لائیکه‌ته‌کانیش داوای لیّ خو‌شبوونیان بۆ ده‌کن و بۆ یان ده‌پارینه‌وه, ووترا پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و آله نه‌ی ریزی دووه‌م؟ فه‌رمووی: ریزی دووه‌میش

(١) رواه أحمد أبو داود وابن خزيمة وابن حبان, وصححه الشيخ الالباني في صحيح الجامع (1839).

(٢) رواه أحمد في المسند (22923), وصححه الشيخ الالباني في صحيح الترغيب والترهيب (491).

چواردهم

گه‌یاندنی ریزه‌کانی نوێژی جه‌ماعه‌ت به‌یه‌کتری و

پرکردنه‌وه‌ی بۆشایی .

یه‌کی‌کی تر له‌و که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت دوعای بۆ ده‌کات و بۆی ده‌پارێت‌ه‌وه، ئه‌وانه‌ن که ریزه‌کان ته‌واو ده‌که‌ن و بۆشایی پرده‌که‌نه‌وه .

ئیمامی (أحمد) گێڕاویه‌تی‌ه‌وه له‌ دایکی باوه‌پدارانه‌وه (عائشة وه (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) که پیغه‌مبهری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: (إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الَّذِينَ يَصِلُونَ الصُّفُوفَ)⁽¹⁾ واته: خوای گه‌وره‌ ره‌حمو به‌زه‌یی خۆی ده‌رێژێت به‌سه‌ر ئه‌و موسلمانانه‌ی که له‌ ریزه‌کان ده‌گه‌یه‌نن به‌یه‌ک و بۆشایی پرده‌که‌نه‌وه‌وه، وه مه‌لائیکه‌ته‌کانیش داوای لێ خۆشبوونیان بۆ ده‌که‌ن و بۆیان ده‌پارینه‌وه، وه ئیمامی (ابن حبان) ناو‌نیشانیکێ داناهه‌ به‌ناوی (ره‌حمو به‌زه‌یی خوای په‌روه‌ردگار له‌گه‌ڵ داوای لێ خۆشبوونی مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆ ئه‌وانه‌ی ریزه‌کان

(1) رواه أحمد (1048) وابن ماجه (995) وابن خزيمة (23/3) وابن حبان (2163) وصححه الشيخ الالباني في صحيح الترغيب والترهيب (501).

ده‌گه‌یه‌نن به‌یه‌ک و بو‌شایی پرده‌که‌نه‌وه) (۱) .

پینجه‌م

له‌له‌کاتی (آمین) ی نویتزی جه‌ماعت.

به‌دلنایی چه‌ندین به‌لگه‌ی جیگیرو چه‌سپاو هه‌یه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که مه‌لانیکه‌ته‌کان ئامین ده‌که‌ن له‌کاتی خویندنی سوپه‌تی فاتحه‌ی پیش نویتز خوین، له‌و به‌لگانه‌ش:

(1) ئیمامی (البخاری) گپراویه‌تیه‌وه له (أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه‌که پیغه‌مبه‌ری خوا (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) فه‌رموویه‌تی: « إِذَا قَالَ الْإِمَامُ ﴿عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ﴿٧﴾ فَقُولُوا آمِينَ . فَإِنَّهُ مِنْ وَاَفَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ » (2) واته: ئه‌گه‌ر پیش نویتز خوین ووتی: ﴿عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ﴿٧﴾ ئه‌وا ئیه‌وش بلین: ئامین، چونکه به‌پاستی هه‌رکه‌سیک ئامین کردنه‌که‌ی له‌گه‌ل ئامینی مه‌لانیکه‌ته‌کاندا یه‌ک بگریت، ئه‌وا خوای په‌روه‌ردگار له‌گوناوه‌و تاوانه‌کانی پیشوی خوش ده‌بیئت . (۱)

(1) الإحسان في تقريب صحيح ابن حبان (536/5) .

(2) رواه البخاري (782) .

(3) سه‌باره‌ت به‌کات و شوینی ئامین ووتن، زانای پایه‌بهرز (محمد بن صالح العثيمين) فه‌رموویه‌تی:

متی يقول آمين؟ فالجواب: أما الإمام فإذا انتهى من قوله: وَلَا الضَّالِّينَ و كذلك المنفرد) واته:

(2) نيمامی (البخاري ومسلم) گيڙاويانه‌ته‌وه له (أبو هريرة رضي الله عنه) وه كه پيغه‌مبه‌ری خوا (صلى الله عليه وسلم) فه‌رموويه‌تی: « إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ. وَالْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِينَ. فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ »⁽¹⁾ واته: نه‌گه‌ر يه‌کيکتان بليت ئامين (له‌ نويزدا له‌ دواي ته‌واو بووني سورته‌ی فاتحه ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾ وه مه‌لائیکه‌ته‌کان له‌ ئاسمان ده‌لین ئامين، جا هه‌رکه‌سيک ئامين ووتنه‌که‌ی له‌گه‌ل ئامين ووتنی مه‌لائیکه‌ته‌کان يه‌ک بگريت، نه‌وا خواي په‌روه‌ردگار له‌ گونا‌هو تاوانه‌کانی پيشوی خوش ده‌بيت .

سودو ئاموزگاری نه‌م دوو فه‌رمووده‌يه :

- (1) مه‌لائیکه‌ته‌کان ئامين ده‌که‌ن بوئه‌وه‌که‌سانه‌ی له‌ نويزی جه‌ماعه‌تدا له‌ کوتايی سورته‌ی فاتحه‌دا ئامين ده‌که‌ن .
- (2) مه‌به‌ست له‌ ووتنو ئامینی مه‌لائیکه‌ته‌کان، واته: مه‌لائیکه‌ته‌کان ده‌فه‌رموون: په‌روه‌ردگار وه‌لاميان بدهره‌وه .
- (3) مه‌لائیکه‌ته‌کان تکاو شه‌فاعه‌ت بو نويز خوینان ده‌که‌ن و بویان

نه‌گه‌ر ووترا که‌ی ده‌بيت (امين) بگريت؟ وه‌لامه‌که‌ی نه‌وه‌يه که‌ پيش نويز خوین نه‌گه‌ر کوتايی به‌ سورته‌ی (الفاتحة) هيئا، دواي ووتنی: وَلَا الضَّالِّينَ (امين) ده‌کات، هه‌روه‌ها نه‌وه‌که‌سانه‌ش که‌ به‌ ته‌نها نويزه‌کانيان نه‌نجام ده‌ده‌ن، بروانه: (الشرح المنع على زاد المستقنع: 1 / 539) وه‌رگيڙ .
(¹) رواه البخاري (781) ومسلم (944-945) .

ده‌پارینه‌وه .

شه‌شهم

دانیشتن له دوا‌ی نویژی جه‌ماعه‌ت.

یه‌کیکی تر له وه‌که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت دوعای بۆ ده‌کات و بۆی ده‌پارینه‌وه، نه‌وانه‌ن که له دوا‌ی نویژی جه‌ماعه‌ت داده‌نیشن و زیکری خوای په‌روه‌ردگار ده‌که‌ن .

(1) ئیمامی (أحمد) گنیراویه‌تیه‌وه له (أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه که پیغه‌مبهری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: « الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيَّ أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ الَّذِي صَلَّى فِيهِ مَا لَمْ يُحَدِّثِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ »⁽¹⁾ واته: مه‌لائیکه‌ته‌کان دوعاو داوای لی‌خۆش‌ببون بۆ نه‌وه‌که‌سانه‌تان ده‌که‌ن، مادام له مزگه‌وتدان وه له وشوینه‌دان که نویژتان تئیدا نه‌نجامداوه، نه‌گه‌ر ده‌ست نویژی هه‌بیته‌ وه ئازاری که‌س نه‌دات، نه‌وا مه‌لائیکه‌ت ده‌فه‌رموون: خوایه لی‌ی خۆش‌به‌وره‌حمی لی‌ بکه⁽²⁾ .

(1) رواه احمدی المسند (8106) وقال الشيخ احمد شاکر حدیث صحیح (هامش المسند 292/2) .

(2) ئەم فەرموودیه زانای پایه‌ به‌رز الشیخ العلامة: مُحَمَّد نَاصِر الدَّيْن الألبانی (رَحِمَهُ اللهُ) به (صحیح)ی داناوه له صحیح الجامع (6727) وه‌رگیر.

(2) ئیمامی (البخاری) گپراویه‌تیه‌وه له (أبو هريرة رضي الله عنه) وه كه پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: (فَإِذَا صَلَّى لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَاةِ اللَّهِ صَلَّى عَلَيْهِ ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ) ⁽¹⁾ واته: نه‌گه‌ر موسلمانیک نوپژی کرد له مزگه‌وت, نه‌وا به‌رده‌وام مه‌لائیکه‌ته‌کان بوی ده‌پارینه‌وه‌و داوای لیخوش بوونی بو ده‌که‌ن, مادام له مزگه‌وتدان وه له‌و شوینه‌دان كه نوپژتان تییدا نه‌نجامداوه, ده‌فه‌رموون: خواجه لیی خوشبه‌و په‌حمی لی بکه .

به‌دنیایی دانیشتن له‌ مزگه‌وت له‌ دوا‌ی نوپژیه‌کیکه له‌و کرده‌وانه‌ی كه مه‌لائیکه‌ته‌کان پیش برکی ده‌که‌ن له‌ به‌رزکردنه‌وه‌ی بو ئاسمان, وه هۆکاره بو لیخوش بوونی گونا‌هو تاوان, وه هۆکاره بو نه‌وه‌ی به‌ خوشی و کامه‌رانی له‌ دنیا‌دا ژیان به‌سه‌ر به‌ری .

ئیمامی (الترمذی) گپراویه‌تیه‌وه له (ابن عباس رضي الله عنه) وه كه پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: خوا‌ی په‌روه‌ردگار پیمی فه‌رموو: (يَا مُحَمَّدُ هَلْ تَدْرِي فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى قُلْتُ نَعَمْ. قَالَ فِي الْكُفَّارَاتِ. وَالْكَفَّارَاتُ: الْمُكْتُ فِي الْمَسَاجِدِ بَعْدَ الصَّلَوَاتِ وَالْمَشْيِ عَلَى الْأَقْدَامِ إِلَى الْجَمَاعَاتِ وَإِسْبَاحُ الْوُضُوءِ فِي الْمَكَارِهِ وَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ عَاشَ بِخَيْرٍ وَمَاتَ بِخَيْرٍ وَكَانَ مِنْ خَطِيئَتِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ) واته: نه‌ی محمد ئایا ده‌زانیت مه‌لائیکه‌ته

(1) رواه البخاري (647) .

نزیکه‌کانم به‌دوای چ شتیدا ده‌گه‌رین و پیش‌برکیی له‌سه‌ر ده‌که‌ن بۆ دۆزینه‌وه‌ی؟ منیش و وتم: به‌لی ئه‌ی خوی په‌روه‌ر دگار، ئنجا پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: له‌ داپۆشه‌ره‌کان ده‌گه‌رین، وه‌ داپۆشه‌ره‌کانیش: مانه‌وه‌و دانیشتنه‌ له‌ دوای نوێژه‌کان له‌ مزگه‌وتدا، وه‌ رۆیشتن و هه‌نگاو نان بۆ چون بۆ مزگه‌وت و نه‌جامدانی نوێژی جه‌ماعه‌ت، وه‌ ده‌ست نوێژ شۆرین له‌ کاتی نا ره‌حه‌تیدا، جا هه‌ر که‌سیک ئه‌وانه‌ نه‌جامدات ئه‌وا به‌ خێرو خۆشی ده‌ژیت و به‌خۆشی ده‌مریت و له‌ گوناوه‌ تاوان پاک ده‌بیته‌وه‌ وه‌ک ئه‌و رۆژه‌ی که‌ له‌ دایک بووه‌.

لیرده‌دا دوو پرسیار دیته‌ پیش، سه‌باره‌ت به‌ دانیشتن له‌ مزگه‌وت دوای نوێژه‌کان

یه‌که‌م: ئایا بۆ به‌ ده‌سته‌ینانی دوعاو پارانه‌وه‌ی مه‌لائیکه‌ته‌کان مه‌رجه‌ له‌و شوینه‌ دابنیشیت که‌ نوێژه‌که‌ت تییدا نه‌جامداوه‌، یان ئه‌گه‌ر شوینه‌که‌ش بگوریت له‌ ناو مزگه‌وته‌که‌دا له‌و پارانه‌وه‌یه‌ بی به‌ش ده‌بیته‌؟ **وه‌لام:** پیشه‌وای پایه‌ به‌رز (ابن حجر) له‌ راقه‌ی (فی مصلأه‌) فه‌رموویه‌تی: ئه‌و شوینه‌یه‌ که‌ نوێژه‌که‌ی تییدا نه‌جامداوه‌، به‌لام ئه‌گه‌ر نیه‌تی ئه‌وه‌ بیته‌ ئه‌وا شوینه‌که‌شی بگوریت له‌ ناو مزگه‌وته‌که‌دا ئه‌و خێرو پاداشته‌ی بۆ ده‌نوسریت و⁽¹⁾.

(1) فتح الباری شرح صحیح البخاری (136/2).

دووهم: ئایا نه‌گه‌ر ئافره‌تان له ماله‌وه‌یان دوا‌ی نه‌جامدانی نویژه‌کانیان دابنیشن نه‌وا نه‌وه‌رموودانه نه‌وانیش ده‌گریته‌وه‌وه نه‌وه‌خیرو پاداشت و پارانه‌وه‌یه‌یان بۆ ده‌نوسریت؟

وه‌لامیکی نریک له‌م باره‌یه‌وه: زانای پایه‌ به‌رز (ابن باز) فه‌رموویه‌تی: به‌ه‌مان شیوه نه‌گه‌ر ئافره‌تیش له دوا‌ی نویژی به‌یانی دانیشته‌وه قورئانی خویندو زیگری خوای په‌روه‌ردگاری کرد تا‌کو ده‌رکه‌وتن و به‌رز بوونه‌وه‌ی خۆر، پاشان دوو رکاعته نویژ بکات نه‌وا نه‌وه‌خیرو پاداشت و پارانه‌وه‌یه‌یان بۆ ده‌نوسریت که له فه‌رمووده‌کاندا باسکراوه⁽¹⁾.

حه‌وته‌م

نه‌جامدانی نویژی به‌یانی و عه‌سر به‌جه‌ماعه‌ت .

یه‌کی‌کی تر له‌وه‌سه‌رفرازو به‌خته‌وه‌رانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆی ده‌پارینه‌وه‌وه دوعای بۆده‌که‌ن، نه‌وانه‌ن که نویژی عه‌سرو نویژی به‌یانی به‌جه‌ماعه‌ت نه‌نجام ده‌ده‌ن .

(1) مجموع فتاوی و مقالات متنوعه لسماحة الشيخ عبد العزيز بن باز (403/11-404) .

ئیمامی (أحمد) گپراویه‌تیه‌وه له (أبو هريرة رضي الله عنه) وه كه پيغهمبهری خوا
صلى الله عليه وسلم فه‌رموویه‌تی: « تَجْتَمِعُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ
 وَصَلَاةِ الْعَصْرِ، فَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ، فَتَصْعَدُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَتُنْبِتُ
 مَلَائِكَةُ النَّهَارِ، وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْعَصْرِ، فَتَصْعَدُ مَلَائِكَةُ النَّهَارِ وَتُنْبِتُ
 مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ، فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي، فَيَقُولُونَ أَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ
 يُصَلُّونَ، وَتَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ » فَاعْفِرْ لَهُمْ يَوْمَ الدِّينِ «⁽¹⁾ واته:

مه‌لائیکه‌ته‌کانی شه‌وو مه‌لائیکه‌ته‌کانی پوژ کۆده‌بنه‌وه‌و به‌یه‌ک ده‌گه‌ن، له
 کاتی نوپژی به‌یانی و نوپژی عه‌سردا، جا کاتی‌ک که به‌یه‌ک ده‌گه‌ن و
 کۆده‌بنه‌وه له نوپژی به‌یانی، ئه‌وا مه‌لائیکه‌ته‌کانی شه‌و سه‌ر ده‌که‌ون و
 به‌رز ده‌بنه‌وه‌و مه‌لائیکه‌ته‌کانی پوژ جیگیر ده‌بن، وه کاتی‌ک که به‌یه‌ک
 ده‌گه‌ن و کۆ ده‌بنه‌وه له نوپژی عه‌سردا، مه‌لائیکه‌ته‌کانی پوژ سه‌ر
 ده‌که‌ون و به‌رز ده‌بنه‌وه‌و مه‌لائیکه‌ته‌کانی شه‌و جیگیر ده‌بن، ئنجا
 پرسپاریان لی ده‌کات په‌روه‌ردگاریان که چۆن به‌نده‌کانی منتان جیهیشت،
 مه‌لائیکه‌ته‌کانیش، له‌وه‌لامدا ده‌فه‌رموون: کاتی‌ک له‌لایان بووین ئه‌وان
 نوپژیان ده‌کرد، وه کاتی‌کیش به‌جیپانمان هیشت ئه‌وان نوپژیان ده‌کرد،

(1) رواه أحمد (9140) و ابن خزيمة (322) و ابن حبان (2061) وصححه الشيخ شاکر .

په‌روه‌ردگار له‌گونا‌هو تاوانه‌کانیان خو‌شبه له‌پوژئی دوایدا⁽¹⁾.
 ئیمامی (ابن خزيمة) ناو‌نیشانکی داناوه له‌سه‌ر ئه‌م فه‌رموده‌یه, به‌ناوی
 کۆ بوونه‌وه‌ی مه‌لانیکه‌ته‌کانی شه‌وو پوژ له‌نوژی به‌یان‌ی و نوژی عه‌سردا,
 وه‌پارانه‌وه‌ی مه‌لانیکه‌ته‌کان بو‌ئو که‌سانه‌ی که‌ئاماده‌ی ده‌بن⁽²⁾.
 هه‌روه‌ها ئیمامی (ابن حبان) باسیکی داناوه له‌صحیحه‌که‌یدا به‌ناوی
 مه‌لانیکه‌ته‌کان داوای لیخو‌شبوون ده‌که‌ن بو‌ئو که‌سانه‌ی که‌ئاماده‌ی
 نوژی به‌یان‌یان و عه‌سران ده‌بن⁽³⁾.

هه‌شته‌م

سه‌لاواتدان له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ

¹ () ئه‌م فه‌رموده‌یه زانای پایه‌ به‌رز الشیخ العلامه: مُحَمَّد نَاصِر الدِّين الألبانی (رَحِمَهُ اللهُ)

به‌(صحیح)ی داناوه له‌صحیح‌الترغیب‌و‌الترهیب(463) وه‌رگیر.

² صحیح‌ابن‌خزيمة(165/1).

³ الإحسان فی‌تقریب‌صحیح‌ابن‌حبان(409/5).

پینغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) من زور سه‌لاوات له‌سه‌ر تو ده‌ده‌م، چه‌ندی کاتم به سه‌لاواتدان له‌سه‌ر تو ببه‌مه‌سه‌ر، پینغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: به‌ویستی خوٚت، (أبي بن کعب رضی اللہ عنہ) فه‌رمووی: چوار یه‌کی کاته‌کانم به سه‌لاواتدان له‌سه‌ر تو ده‌به‌مه‌سه‌ر، پینغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: به‌ویستی خوٚت، نه‌گه‌ر زیاتربیت نه‌وا باشترو خیرتره بوٚت، (أبي بن کعب رضی اللہ عنہ) فه‌رمووی: نیوه‌ی کاته‌کانم به سه‌لاواتدان له‌سه‌ر تو ده‌به‌مه‌سه‌ر، پینغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: به‌ویستی خوٚت، نه‌گه‌ر زیاتربیت نه‌وا باشترو خیرتره بوٚت، (أبي بن کعب رضی اللہ عنہ) فه‌رمووی: سییه‌ک (واته: له نیوه زیاتری کاته‌کانم به سه‌لاواتدان له‌سه‌ر تو ده‌به‌مه‌سه‌ر، پینغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: به‌ویستی خوٚت، نه‌گه‌ر زیاتربیت نه‌وا باشترو خیرتره بوٚت، (أبي بن کعب رضی اللہ عنہ) فه‌رمووی: هه‌موو کاته‌کانم به سه‌لاواتدان له‌سه‌ر تو ده‌به‌مه‌سه‌ر، پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی: نه‌گه‌ر تو زوربه‌ی کاته‌کانت به‌سه‌لاوات دان له‌سه‌رمن به‌سه‌ر به‌ری نه‌وا مه‌به‌ستی دونیاو دوارپوژت دیته‌دی و **خه‌مو و خه‌فته‌تت نامینییتو** په‌روه‌ردگار له‌تاوانه‌کانت خوٚش ده‌بیٚت.

هه‌رکه‌سیک پی خوٚشه‌و چه‌ز ده‌کات زانیاری زیاتری هه‌بیٚت له‌سه‌ر سودو پاداشتی سه‌لاواتدان له‌سه‌ر پینغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) نه‌وا با بگه‌ریته‌وه بوٚ

کتیبی (جلاءُ الأفهامِ في الصلّاةِ والسّلامِ علی خیرِ الأنامِ، للحافظِ ابنِ القیمِ)

نۆیه‌م

هه‌رکه‌سیک بۆ برایه‌کی موسلمان‌ی بیاریته‌وه له پاشمله

یه‌کی‌کی تر له وه سه‌ر‌فرزو به‌خته‌وه‌رانه‌ی که مه‌لایکه‌ته‌کان بۆی ده‌پارینه‌وه و دوعای بۆده‌که‌ن، نه‌وانه‌ن که بۆ برای موسلمان‌ی خۆی بیاریته‌وه له پاشمله .

ئیمامی (مُسلِم) گێراویه‌تی‌وه له (أُمِّ الدَّرْدَاءِ (رَضِيَ اللهُ عَنْهَا) وه که پیغه‌مبهری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: « دَعْوَةُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بظَهْرِ الْغَيْبِ مُسْتَجَابَةٌ عِنْدَ رَأْسِهِ مَلِكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ قَالَ الْمَلِكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ آمِينَ وَلَكَ بِمِثْلِ »⁽¹⁾ واته: دوعاو پارانه‌وه‌ی موسلمان بۆ برای موسلمان‌ی له پاشمله و له کاتی دیار نه‌بوونیدا وه‌لام دراوه‌یه و قه‌بووله، له لای سه‌ری مه‌لایکه‌تیک هه‌یه سپێردراوه به‌وه‌ی هه‌ر کاتیک بیاریته‌وه به‌ خیر بۆ برای موسلمان، نه‌وا نه‌وه مه‌لایکه‌ته‌ ده‌فه‌رمووی: ئامین. خواجه

(1) رواه مسلم (7105) .

وه لآمی بدهر وه وه به ئەندازه ی ئەویش بۆ خۆی .

له م فهرموده يه دا ئەوه مان بۆ دهرده كه ويٽ كه خه لکی دوو جۆرن .

جۆری يه كه م: ئەوانه ن كه دوعاو پارانه وه يان بۆ ده كریت له لايه ن براهی موسلمانان يانه وه له پاشمله , وه مه لائيكه تيش ده فهرمووی: ئامین . خوايه وه لآمی بدهر وه .

جۆری دووه م: ئەوانه ن كه ده پارينه وه بۆ براهی موسلمانان له پاشمله , مه لائيكه تيش ده فهرمووی: خوايه به ئەندازه ی ئەو دوعاو پارانه وه يه بۆ خۆی ببیٽ .

ئيمامي (ابن حبان) باسيكي داناوه له صحيحه كه يدا به ناوی چاکی دوعاو پارانه وه ی موسلمان بۆ براهی موسلمانان له پاشمله به ئومیدی وه لامدانه وه (1).

ههروه ها ئيمامي (النووي) فهرموويه تی: له م فهرموده يه دا فه زل و پاداشتی دوعاو پارانه وه بۆ براهی موسلمان له پاشمله , وه ئەگه ر كه سيك بپارێته وه بۆ كۆمه ليك موسلمان ئەوا هه موو ئەو فه زل و پاداشته به ده ست ده هينيت (2).

وه هه نديك له (السلف) ئەگه ر ويستی دوعاو پارانه وه يه کی هه بوايه ئەوا بۆ

(1) الإحسان في تقريب صحيح ابن حبان كتاب الرقائق باب الادعية (268/3) .

(2) شرح النووي على صحيح مسلم (94/17) .

برای موسلمانان ده‌پارایه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و دوعایه بۆ خۆی و برای موسلمانان وه لām بدریته‌وه ⁽¹⁾.

ئیمامی (الذہبی) گێراویه‌تیه‌وه له (أُمُّ الدَّرْدَاءِ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) وه كه (أَبُو الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه) (360) دۆست و خۆشه‌ویستی له‌به‌ر خوای هه‌بووه و بویان ده‌پارایه‌وه له نوێژدا، وه ده‌یفه‌رموو: ئایا پیت خۆش نیه مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆم بپارینه‌وه ⁽²⁾.

ده‌یه‌م

هه‌رکه‌ سیک مال و سامان ببه‌خشیت له پیناوی خوادا

یه‌کی تر له وه‌که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت دوعای بۆ ده‌کات و بۆی ده‌پاریته‌وه، نه‌وانه‌ن که له پیناوی خوادا مال و سامان ده‌به‌خشن.

(1) ئیمامی (البخاری و مسلم) گێراویانه‌ته‌وه له (أَبُو هُرَيْرَةَ رضي الله عنه) وه که پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و آله فه‌رموویه‌تی: « مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا لِلَّهِمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا ، وَيَقُولُ الْآخَرُ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلْفًا » ⁽³⁾ واته: هه‌ج رۆژی نیه که به‌نده‌کان رۆژیان لێ

⁽¹⁾ شرح النووي على صحيح مسلم (94/17).

⁽²⁾ سير أعلام النبلاء (351/2).

⁽³⁾ رواه البخاري كتاب الزكاة (1142) ومسلم كتاب الزكاة (1010).

دەبێتەوه، دوو مەلائیکەت دێنە خوارەوه، یەکیکیان دەفەرمووی: خوادیه ببهخشه بهو کهسهى که ده بهخشیت له بهر خاتری تو وه جیگای ئەوهشی بو پر بکهروه که به خشیویتی، ئەوهی تریان دەلێت: ئەى خوايه ئەو کهسهى دەستی گرتۆتهوه و نابهخشیت و چروکه ماله کهى لى بگرهوه و له ناوی بهره .

(2) نیمامی (أحمد) گێراویه تیهوه له (أَبُو الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) وه که پیغمبهری خوا (ﷺ) فەرموویه تی: « مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ قَطُّ إِلَّا بُعِثَ بِجَنَّتِيهَا مَلَكَانِ يُنَادِيَانِ يُسْمَعَانِ أَهْلَ الْأَرْضِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ! هَلُمُّوا إِلَيَّ رَبُّكُمْ فَإِنَّ مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَاللَّهِ، وَلَا آبَتْ شَمْسٌ قَطُّ إِلَّا بُعِثَ بِجَنَّتِيهَا مَلَكَانِ يُنَادِيَانِ يُسْمَعَانِ أَهْلَ الْأَرْضِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا وَأَعْطِ مُمْسِكًا مَالًا تَلْفًا »⁽¹⁾ واته: هیهچ پۆژی نییه که خۆری تێیدا هه ل هاتبى ئیلا له ته نیشتییدا دوو مەلائیکەت نێردراوه و بانگ ده کهن، جا هه رچی له سه ر زه وییه گو ییان له و بانگه ده بێت، جگه له مرۆف و جن، ده فەرموون: ئەى خه لکینه ! وه ره بۆلای په روه ردگارت، چونکه به پاستى

, وه هیهچ پۆژیك خۆری تێدا نه گه راوه ته وه ئیلا له ته نیشتییدا دوو مەلائیکەت نێردراوه و بانگ ده کهن، جا هه رچی له سه ر زه وییه گو ییان له و

(1) رواه احمد (22353) و ابن حبان (3329) والحاكم (445) وصححه الشيخ الالباني في الصحيحة (443) وفي الترغيب والترهيب (1706) .

بانگه ده‌بیٚت، جگه‌له مرؤف و جن، ده‌فه‌رمون: خودایه خوادیه ببه‌خشه به‌و‌که‌سه‌ی که ده‌به‌خشیت له‌به‌ر خاتری تو وه جیگای نه‌وه‌شی بو‌پر بکه‌روه که به‌خشیویٚتی، وه نه‌وکه‌سه‌ی ده‌ستی گرتوته‌وه و نابه‌خشیت و چروکه ماله‌که‌ی لی بگره‌وه و له‌ناوی به‌ره.

یانزه‌یه‌م

هه‌رکه‌سیک به‌رؤژوو بیٚت و پارشیو بکات

یه‌کی‌کی تر له‌و‌که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت دوعای بو ده‌کات و بو‌ی ده‌پارینه‌وه، نه‌وانه‌ن که پارشیوان هه‌ل ده‌ستن و به‌رؤژوو ده‌بن .

(1) ئیمامی (ابن حبان) گپراویه‌تیه‌وه له (ابن عمر رضی الله عنهما) وه که پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و آله فه‌رموویه‌تی: « إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الْمُتَسَحِّرِينَ »⁽¹⁾

واته: به‌راستی خوی په‌روه‌ردگار لای مه‌لائیکه‌ته‌کان مه‌دحی نه‌وکه‌سانه

(1) رواه ابن حبان (3467) والطبرانی، وصححه الشيخ الالبانی فی صحیح الترغیب والترهیب (519).

ده‌کات که پارشیوان هه‌ل ده‌ستن بۆ به‌پۆژوو بوون، وه مه‌لائیکه‌ته‌کانیش داوای لیخۆش بوونیان بۆ ده‌که‌ن و بویان ده‌ پارینه‌وه .
 وه ئیمامی (ابن حبان) باسیکی داناوه له صحیحه‌که‌یدا به‌ناوی لیخۆشبوونی خوای په‌روه‌ردگار وه دوعاو پارانه‌وه‌ی مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆ نه‌وانه‌ی پارشیوان ده‌که‌ن (1).

(2) ئیمامی (أحمد) گێراویه‌تیه‌وه له (أبو سعيد الخدري رضي الله عنه) وه که پیغه‌مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فه‌رموویه‌تی: « السُّحُورُ أَكْلُهُ بَرَكَةٌ فَلَا تَدَعُوهُ وَلَوْ أَنْ يَجْرَعَ أَحَدُكُمْ جَرَعَةً مِنْ مَاءٍ فَإِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الْمُتَسَحِّرِينَ » (2)

واته: پارشیو کردن خواردنیکی به‌به‌ره‌که‌ته، نه‌که‌ن له ده‌ستی بده‌ن، نه‌گه‌ر ته‌نها به‌ خواردنه‌وه‌ی قومیک ئاویش بو بیت، چونکه به‌پراستی خوای په‌روه‌ردگار لای مه‌لائیکه‌ته‌کان مه‌دحی نه‌وکه‌سانه ده‌کات که پارشیوان هه‌ل ده‌ستن بۆ به‌پۆژوو بوون، وه مه‌لائیکه‌ته‌کانیش داوای لیخۆش بوونیان بۆ ده‌که‌ن و بویان ده‌ پارینه‌وه .

دوانزه‌یه‌م

پارانه‌وه‌ی میوانیکی به‌پۆژوو بۆ خاوه‌ن مال

(1) الإحسان في تقريب صحيح ابن حبان (245/8) .

(2) رواه احمد (11706) وصححه الشيخ الالباني في صحيح الترغيب والترهيب (1070) .

یه‌کی‌کی تر له و که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ت دوعای بۆ ده‌کات و بۆی ده‌پارینه‌وه، نه‌وانه‌ن که خواردن و به‌ربانگ بۆ پۆژوووان ئاماده ده‌کهن .
 ئیمامی (أحمد) گپراویه‌تیه‌وه له (سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ) وه که فهرموویه‌تی:
 نه‌گه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) به‌ربانگی له‌لای هه‌رکه‌سیک بگردایه‌ته‌وه نه‌وا ده‌یفه‌رموو: « أَكَلَ طَعَامِكُمُ الْأَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةُ وَأَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ »⁽¹⁾ واته: پیاو چاکان خواردنتان بخۆن، وه مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆتان بپارینه‌وه، وه پۆژوووانیش له‌لاتان به‌ربانگ بکات⁽²⁾.

سیانزه‌یه‌م

هه‌رکه‌سیک سه‌ردانی نه‌خۆش بکات

یه‌کی‌کی تر له و سه‌رفرازو به‌خته‌وه‌رانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان بۆی ده‌پارینه‌وه و دوعای بۆ ده‌کهن، نه‌وانه‌ن که سه‌ردانی نه‌خۆشی موسلمانان ده‌کهن و به‌سه‌ریان ده‌که‌نه‌وه .

(1) رواه أحمد (12741) و ابو داود (3856) ابن ماجه (1747) وصححه الشيخ الالباني في

صحيح سنن أبي داود (3854) .

(2) ئەم فەرموودەیه‌م داناوه له جێی فەرموودە‌ی دانەر، چونکه ئەو فەرموودە‌یه‌ی دانەر دای نابوو

(ضعیف) لاواز بوو. وه‌رگیز .

(1) نيمامي (احمد) گيڤاويه‌تیه‌وه له (عليؑ) وه كه پيغه‌مبه‌ری خوا (عليؑ) فه‌رمويه‌تی: « مَا مِنْ مُسْلِمٍ عَادَ أَخَاهُ إِلَّا ابْتَعَثَ اللَّهُ لَهُ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ مِنْ أَيِّ سَاعَاتِ النَّهَارِ كَانَ حَتَّى يُمْسِيَ وَمِنْ أَيِّ سَاعَاتِ اللَّيْلِ كَانَ حَتَّى يُصْبِحَ »⁽¹⁾ واته: هيچ موسلمانیک نيهه كه سه‌ردانی برابه‌کی موسلمانى بکات كه نه‌خوش بيټ، ئيلا خواى په‌روه‌ردگار چه‌فتا هه‌زار مه‌لائيکه‌ت ده‌نيريت دووعاى خيري بو ده‌که‌ن و بوى بپارينه‌وه، ئنجا له هه‌ر کاتيکي رۆژدا بيټ تاوه‌کو شه‌و دادى، يان له هه‌ر کاتيکي شه‌و دايټ تاوه‌کو رۆژ دادى.

(2) نيمامي (احمد) گيڤاويه‌تیه‌وه له (عليؑ) وه كه پيغه‌مبه‌ری خوا (عليؑ) فه‌رمويه‌تی: « مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا غَدْوَةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ وَإِنْ عَادَ عَشِيَّةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ »⁽²⁾ واته: هيچ موسلمانیک نيهه كه سه‌ردانى موسلمانى نه‌خوش بکات له به‌يانيدا ئيلا چه‌فتا هه‌زار مه‌لائيکه‌ت بوى ده‌پارينه‌وه و داواى ليخوش بوونى بو ده‌که‌ن تاكو ئيوه‌ره، وه نه‌گه‌ر له ئيوه‌دا سه‌ردانى بکات ئه‌وا چه‌فتا هه‌زار مه‌لائيکه‌ت

⁽¹⁾ رواه احمد (765) وابن حبان (2947) وصححه الشيخ الالباني في صحيح الترغيب والترهيب (3476).

⁽²⁾ رواه احمد (975) والترمذي (969) وصححه الشيخ الالباني في صحيح الجامع (5767).

بۆى ده پارپينه وه داواى لىخوش بوونى بۆ ده كه ن تاكو به يانى، وه باخىكى له به هشتدا پىده به خشرىت.

چوارده يه م

ههركه سىك قسهى خىر بكات له سه ر نه خو ش يان له سه ر

مردوو

يه كىكى تر له و سه ر فرازو به خته وه رانهى كه مه لائىكه ته كان بۆى ده پارپينه وه داواى بۆ ده كه ن، ئه وانن كه قسهى خىر له لاي نه خو ش يان مردوو ده كه ن .

ئىمامى (مُسلِم) گىراويه تيه وه له (أُمُّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) وه كه پىغه مبه رى خوا (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) فه رمويه تى: « إِذَا حَضَرْتُمُ الْمَرِيضَ أَوْ الْمَيِّتَ فَقُولُوا خَيْرًا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤْمِنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ »⁽¹⁾ واته: كاتىك كه ده چن بۆ لاي نه خو ش يان بۆ لاي مردوو ئه وا قسهى خىرو باش بكه ن، چونكه هه رچى ئىوه بىلئىن مه لائىكه ته كان ئامىنى له سه ر ده كه ن .

پانزه يه م

ههركه سىك خه لكى فىرى كارى خىرو چاك بكات

(1) رواه مسلم (2168) وواحد (27254) والترمذى (993) .

یه‌کی‌کی تر له‌وانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان بوی ده‌پارینه‌وه و دعای
 بۆده‌که‌ن, نه‌وانه‌ن که خه‌لکی فی‌ری کاری خیر و باش و چاک ده‌که‌ن .
 ئیمامی (الترمذی) گپراویه‌تیه‌وه له (أبو أَمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه که فه‌رمووی:
 باسی دوو پیاوکرا بۆ پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) یه‌کی‌کیان خواپه‌رست و
 نه‌وه‌تریشیان زانا, وه پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمووی: « فَضْلُ
 الْعَالَمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ » ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) «
 إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا
 وَحَتَّى الْحُوتِ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ» ⁽¹⁾ واته: فه‌زل و پله‌و
 پایه‌ی زانا به‌سه‌ر خوا په‌رسته‌وه, وه که فه‌زلی من وایه به‌سه‌ر
 نزمترین که‌س له‌نیوه, پاشان پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمووی:
 خوی گه‌وره‌و باسی زانا‌کان ده‌کات به‌چاکه له‌لای مه‌لائیکه‌ته‌کان, وه
 مه‌لائیکه‌ته‌کان و نه‌وه‌ی له ئاسمانه‌کاندایه‌و نه‌وه‌ی له زه‌وییه‌کاندایه‌و
 ته‌نانه‌ت می‌روله‌ش له ناو کونه‌که‌یدا وه حوتیش داوای په‌حمه‌ت و
 لیخوش بوون بۆ نه‌وه‌که‌سه ده‌که‌ن که خه‌لکی فی‌ری خیر و چاکه
 ده‌کات .

شانزده‌یم

(1) رواه الترمذی (2825) وصححه الشيخ الالبانی فی صحیح سنن الترمذی (2685) و فی صحیح الجامع (4213) .

هه‌رکه‌سیک ته‌وبه بکات و بگه‌ریته‌وه بو لای خوی گه‌وره

یه‌کیکی تر له و سه‌رفرازو به‌خته‌وه‌رانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان بو‌ی ده‌پارینه‌وه و دوعای بو‌ده‌که‌ن، نه‌وانه‌ن که ته‌وبه ده‌که‌ن و ده‌گه‌رینه‌وه بو لای خوی گه‌وره .

خوی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿الَّذِينَ يَمْلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ ءَابَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ

رَحِمْتَهُ، وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ [غافر: ٧ - ٩] واته: نه‌و مه‌لائیکه‌تانه‌ی که عه‌رش‌ی خوی په‌روه‌ردگار هه‌ل ده‌گرن، وه نه‌وانه‌ش که له ده‌ورین و ته‌سبیحات و ستایش و سوپاسی خوی په‌روه‌ردگار ده‌که‌ن، ئیمان و باوه‌پی زور به‌هیزو دامه‌زراویان پییه‌تی، وه دوی لیخوشبوون ده‌که‌ن بو نه‌وانه‌ی که باوه‌ریان هیئاوه‌وه ده‌لین: په‌روه‌ردگارا په‌حمه‌ت و میهره‌بانی تو زانست و زانیاری تو هه‌موو

شتیکی پی گرتۆته‌وه، خۆشبه‌به‌ له‌وانه‌ی که ته‌وبه‌یان کردووه‌و له‌ گونا‌ه‌کانیان په‌شیمانن و شوین به‌نامه‌و ریبازی تۆ ده‌که‌ون، وه‌ له‌ ناگری دۆزه‌خیش بیان پارێزه‌. په‌روه‌ردگارا بیان خه‌ره‌ ئه‌و باخ‌و باخاته‌ی به‌هسته‌وه‌ که به‌لینت پیداون، هاوپی له‌گه‌ل ئه‌و که‌سانه‌دا که چاکه‌ خوازن، له‌ باوک‌و دایک‌و هاوسه‌ران و نه‌وه‌کانیان، به‌راستی هه‌ر تۆ خواجه‌کی بالآ ده‌ست‌و دانایت، وه‌ له‌ تۆله‌ی هه‌موو گونا‌ه‌کان بیان پارێزه‌، وه‌ هه‌رکه‌سێک له‌ تۆله‌ی گونا‌ه‌کان بپارێزیت له‌ پۆژی دوایدا، ئه‌وه‌ به‌راستی تۆ په‌حمت پیکردووه‌، هه‌ر ئه‌وه‌شه‌ سه‌ر فرازی و سه‌رکه‌وتنی گه‌وره‌و بی سنوور .

چه‌ند روونکردنه‌وه‌یه‌ک له‌م ئایه‌تانه‌ خوای په‌روه‌ردگار باسی:

یه‌که‌م: ئه‌و مه‌لائیکه‌تانه‌ی که له‌م ئایه‌ته‌دا باسکراون (هه‌لگری عه‌رش‌ی خوای گه‌وره‌ن و ئه‌وانه‌ی له‌ ده‌ورین) ده‌پارینه‌وه‌ بۆ باوه‌رداران ئه‌وانه‌ به‌پێزترینی مه‌لائیکه‌ته‌کانن، وه‌ک ئیمامی (الْقُرْطُبِيّ) ووتویه‌تی⁽¹⁾.

هه‌روه‌ها زانای پایه‌ به‌رز شیخ (السَّعْدِي) ووتویه‌تی: ئه‌و مه‌لائیکه‌تانه‌ی که خوای گه‌وره‌ هه‌لگرتنی عه‌رش‌ی گه‌وره‌ی پێسپاردوون، هه‌یچ گومانیک‌ی تێدانییه‌ که له‌ گه‌وره‌ترین و به‌هه‌یزترینی

(1) تفسیر القرطبي (294/15) .

مەلائیکە تەکانن، وە خۆى گەورە ئەو کارەى پێسپاردوون، بۆیە باسکردنیان بەوەى کە نزیکن لە خۆى گەورەوه بەلگەیه لەسەر ئەوەى کە چاکترین و جۆرى مەلائیکەتن⁽¹⁾.

دووهم: بەدنیایى ئەوانەى کە دوعاو پارێنەوهى ئەم مەلائیکە تانەیان بۆ گیرا دەبیت، بە سى شیوه وەسف کراون، ئەوانیش:

(1) **باوەرداران.** چونکە خۆى پەروردگار لە ئایە تەكەدا

دەفرموویت: ﴿وَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ زانای پایە بەرز شیخ (السَّعْدِي) لە تەفسیرە کەیدا ووتوویەتى: ئەمە سودو بەروبومی باوەردار ئیمانە و فەزلى زۆرى هەیه، چونکە ئەو مەلائیکە تانەى ئیمان و باوەردار زۆر بەهێزو دامەزراویان بە خۆى گەورە هیناوه و هیچ تاوان و گوناھیکیان نیه، ئەوان بۆ ئەهلى ئیمان و باوەردار دەپارێنەوه و دواى لىخۆش بوونیان بۆ دەکەن لەلای خۆى گەورە، کەواتە باوەردار بەهۆى باوەرپێنانهوه ئەم فەزلى و شانازییه بە دەست دەهێنیت⁽²⁾.

(1) تفسیر السعدي (800).

(2) تفسیر السعدي (800).

(2) **ته‌وبه‌کاران**. چونکه خوی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿فَاعْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا﴾ نهوانه‌ی که له‌هاوبه‌ش بریاردان و گناه و تاوان ته‌وبه‌ده‌کن⁽¹⁾.

(3) **شوین‌که‌وته‌ی به‌رنامه‌و ریپازی خوا**. چونکه خوی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ﴾ واته: ئایینی ئیسلام⁽²⁾.
سییه‌م: نه‌و مه‌لائیکه‌تانه داوی پیچ‌شتیان له‌خوی په‌روه‌ردگار کردوه بۆ باوه‌رداران, نه‌وانیش:

(1) **لیخوش بوونی تاوان**. چونکه خوی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ واته: داوی لیخوش‌بوون ده‌کن بۆ نه‌وانه‌ی که باوه‌ریان هیناوه. هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمووی: ﴿فَاعْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ﴾ خوشببه له‌وانه‌ی که ته‌وبه‌یان کردوه و له‌گناهه‌کانیان په‌شیمانن.

(2) **پاراستن له‌ئاگری دۆزه‌خ**. چونکه خوی په‌روه‌ردگار

⁽¹⁾ تفسیر القرطبي (295/14) و تفسیر السعدي (801).

⁽²⁾ تفسیر القرطبي (295/15) و تفسیر البغوي (93/4) و زاد المسیر (209/7) و فتح القدير (608/4).

ده‌فه‌رموویت: ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ واته: وه له ئاگری دۆزه‌خیش بیان پاریزه .

(3) **خستنه ناو باخ و باخاتی به‌هشتی به‌ئین پیداراو له‌گه‌ل باوک و دایک و هاوسه‌ران و نه‌وه‌کانیان.** چونکه خوای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ واته: په‌روه‌ردگار بیان خه‌ره ئه‌و باخ و باخاته‌ی به‌هشته‌وه که به‌ئینت پیداون، وه له‌گه‌ل باوک و دایک و هاوسه‌ران و نه‌وه‌کانیان .

(4) **پاراستنیان له‌تۆله‌ی هه‌موو گونا‌هه‌کان.** چونکه خوای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ واته: په‌روه‌ردگار وه له‌تۆله‌ی هه‌موو گونا‌هه‌کان بیان پاریزه، چونکه تۆه‌رکه‌سی له‌تۆله‌ی گونا‌هه‌کان بی‌پاریزیت له‌پۆژی دوا‌یدا، ئه‌وه به‌پاستی په‌حمت پیکردوه⁽¹⁾.

چواره‌م: ووته‌ی سه‌له‌فی نه‌م نومه‌ته‌سه‌بارته‌به‌م نایه‌ته‌و دوعاو پارانه‌وه‌ی مه‌لانیکه‌ته‌کان.

(1) تفسیر ابن کثیر (76/4) وفتح‌الق‌دیر (687/4) و تفسیر السعدی (801) .

(1) (يَحْيَىٰ بِنُ مَعَاذِ الرَّازِيِّ) به دۆست و هاوه‌له‌کانی ده‌فهرموو: له مانای ئه‌م ئایه‌ته تیبگه‌ن و بیرى لى بکه‌نه‌وه, چونکه به‌پاستى ئه‌گه‌ر مه‌لائیکه‌تیک له خوای گه‌وره بپارینه‌وه له باوه‌پداران خووش ببيت, ئه‌وا خوای گه‌وره لییان خووش ده‌بيت, چجای هه‌موو مه‌لائیکه‌ته‌کان و هه‌لگرانی عهرشى خوای گه‌وره بۆت بپارینه‌وه⁽¹⁾.

(2) (خَلْفُ بِنُ هِشَامِ الْبَزَارِ) فه‌رمووی: قورئانم به‌سه‌ر (سُلَيْمِ بِنُ عِيسَى) خویند, کاتیک گه‌یشتمه ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ده‌ستى کرد به‌گریان, پاشان فه‌رمووی: ئه‌ی خه‌له‌ف! باوه‌پدار چه‌نده به‌پیزه له‌لای خوای گه‌وره, له‌سه‌ر جیگا‌که‌ی خه‌وتوووه مه‌لائیکه‌ته‌کان داوای لیخووش بوونی بۆ ده‌که‌ن⁽²⁾.

(3) (مُطَرِّفُ بِنُ الشَّخِيرِ) فه‌رمووی: زانیومانه‌و بۆمان پوون بووه‌ته‌وه که دلسۆزترین دروستکراو له دروستکراوه‌کانی خوای گه‌وره‌دا مه‌لائیکه‌ته‌کانن, وه ناپاکترین و فیلبازترین دروستکراو له دروستکراوه‌کانی خوای گه‌وره‌دا شه‌یتانه‌کانن, پاشان ئه‌و ئایه‌ته‌ی سوپه‌تی غافری خوینده‌وه⁽³⁾.

⁽¹⁾ تفسیر القرطبي (295/15) .

⁽²⁾ تفسیر القرطبي (295/15) .

⁽³⁾ تفسیر القرطبي (295/15) و تفسیر البغوي (93/4) و تفسیر ابن کثیر (76/4) .

حەفدەیهەم

دوعاو پارانەودى مەلائیکەتەکان بۆ پیغەمبەرى خوا

(ﷺ)

بیگومان وە بە دلنیایی بەختەوهر ترین بەندەى خواى پەروەردگار، وە بەرزترینیان لە پلەو پایەدا، وە بەپێزترینیان، وە خیرترینیان، کە مەلائیکەتەکان دوعای بۆ دەکەن و داواى پلەو پایەى بەرزى بۆ دەکەن لەلای خواى پەروەردگار، پیغەمبەرى خواى (ﷺ) خواى پەروەردگار دەفەرموویت: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ [الاحزاب: 56] واتە: بەراستی خواى گەوره رەحم و بەزەى خۆى دەپێژیت بەسەر پیغەمبەرى خوادا (ﷺ) وە مەلائیکەتەکان داواى پلەو پایەى بەرزى بۆ دەکەن لەلای خواى گەوره، ئەى ئەوانەى کە باوەرتان هیناوه ئێوهش سەلاوات و سەلامى لەسەر بدەن. ئیمامى (ابن کثیر) لە تەفسیرەکهیدا فەرموویەتى: مەبەست لەم ئایەتەدا ئەوەیە کە خواى گەوره بۆ بەندەکانى پوونکردۆتەوه و هەوالی پێداون بەوهى کە پیغەمبەرەکهى (ﷺ) پلەو پایەى زۆر بەرزو بۆ سنورى هەیه، بۆیه لەلای مەلائیکەتە نزیکهکانى مەدحى دەکات، وە مەلائیکەتەکانیش

داوای پله‌و پایه‌ی به‌رزو بی سنوری بۆ ده‌که‌ن، پاشان خوای گه‌وره
 فه‌رمان به‌ هموو جیهان ده‌کات به‌وه‌ی که‌ سه‌لاواتی له‌سه‌ر بده‌ن⁽¹⁾

روونکردنه‌وه

یه‌که‌م: له‌سه‌ره‌تای ئایه‌ته‌که‌دا خوای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿
 إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ﴾ وه ئه‌مه‌ش (جُمْلَةٌ اسْمِيَّةٌ) بۆ به‌رده‌وامی
 ده‌بی‌ت، هه‌روه‌ها ئایه‌تی ﴿يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ (جُمْلَةٌ فِعْلِيَّةٌ) بۆ
 تازه‌کردنه‌وه‌و نوێ بوونه‌وه‌ ده‌بی‌ت (واته: هه‌ر کاتیک سه‌لاواتان
 له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ده‌ست هه‌لمه‌گرن له‌سه‌ر سه‌لاواتدان،
 به‌لکو هه‌موو کاتیک دووباره‌ی بکه‌نه‌وه‌و بی‌لینه‌وه)⁽²⁾.

دووهم: ئه‌م ئایه‌ته‌ به‌ ئامرازی دُنیا‌یی ده‌ستی پیکردوه‌ که‌ ئه‌ویش
 (إِنَّ) وه‌ سو‌ده‌که‌شی ئه‌وه‌یه‌ بۆ گرنگی هه‌وال‌و باسه‌که‌یه‌، وه‌ هیچ
 گومانیک له‌وه‌دا نیه‌ که‌ فه‌رمایشته‌کانی خوای په‌روه‌ردگار هه‌مووی
 حه‌ق و راستن ئه‌گه‌رچی به‌ ئامرازی دُنیا‌یی ده‌ستی پێ نه‌کردی‌ت و
 یان تییدا نه‌بی‌ت، چ‌جای که‌ تییدا بی‌ت⁽³⁾.

⁽¹⁾ تفسیر ابن کثیر (557/3) تفسیر السعدی (731).

⁽²⁾ روح المعانی (75/22).

⁽³⁾ روح المعانی (76/22).

سپییه‌م: وه‌صفی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) به ﴿النَّبِيِّ﴾ له جیاتی ﴿شَمْدٌ﴾، ئه‌میش به‌لگه‌یه له‌سه‌ر پایه به‌رزی و شکۆمه‌ندی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ⁽¹⁾.

چوارهم: مه‌لائیکه‌ت (إِضَافَةٌ) کراوه بۆ لای خوای گه‌وره له کاتی سه‌لاواتدانیا‌ندا له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ئه‌ویش بۆ (الإِسْتِغْرَاقِ) ... وه خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَمَلَئِكَتُهُ﴾ نه‌یفه‌رموو: ﴿الْمَلَائِكَةُ﴾ له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که هه‌موو مه‌لائیکه‌ته‌کان به‌پیزو گه‌وره‌و پایه به‌رزیو شکۆ مه‌ندن، ئه‌وه‌ش ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نیت که هه‌رچی به‌پیزو شکۆ مه‌ندو گه‌وره‌و پیزۆز بی‌ت، ئه‌وا ده‌دریته پال گه‌وره‌و به‌پیزو شکۆ مه‌ند ⁽²⁾.

پینجه‌م: پایه به‌رزی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) به‌وه‌ی که هه‌موو ئه‌و مه‌لائیکه‌تانه سه‌لاواتی له‌سه‌ر ئه‌ده‌ن، وه ئه‌میش هه‌یچ که‌سیک ناتوانیت ژماره‌ی ئه‌و سه‌لاواتانه بژمی‌ریت جگه له خوای گه‌وره، ئه‌مه‌ش گه‌وره‌ترین پایه‌و پیزه بۆ پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ⁽³⁾.

⁽¹⁾ روح المعاني (76/22).

⁽²⁾ روح المعاني (76/22).

⁽³⁾ روح المعاني (76/22).

سوپاس بُو خَوای پهروهردگار که یارمه تی دام نُهَم باسه یانم وه رگیرو
تهواو بووم و کوتای هات به به شی یه کم .

باسی دووهم

كَيِّنْ نُهوانهَي مهلائيكه ته فهره تیان لی دهکات

که سانیک هِن بهد بهخت و چاره په شن مهلائیکه تهکان
نه فهره تیان لی دهکن و دوغایان لی دهکن, وه خَوای
پهروهردگارو پیغه مبه ره که ی (ﷺ) باسی که سانیکیان بُو
کردوین که دوورن له په حم و به زه یی, نُهوانیش:

- (1) هه رکه سیك جوین به هاوه له کانی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) .
- (2) هه رکه سیك له مه دینه تاوان و بیدعه نُه نجام بدات .
- (3) هه رکه سیك خه لکی مه دینه بترسیئیت یان سته میان لی
بکات .
- (4) هه رکه سیك ناوو نه ژادو په چه له کی خوی بداته پال جگه له
باوکی .
- (5) هه رکه سیك په یمان و به لین بشکیئیت .
- (6) هه رکه سیك له خیرو به خشینی مالیدا چروک و په زیل بیت .
- (7) نُه و سی جوره که سه ی که جبرل دوغای لی کردوون .
- (8) هه رکه سیك به چه که که ی یان به ناسن ناماژه بُو موسلمانیک
بکات .

- (9) هه‌رکه‌سیک بیته به‌به‌ست له نیوان خاوه‌نی کوژراویک و تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌ی بکوژیکدا .
- (10) ئه‌و ئافره‌تانه‌ی جیگای پیاوه‌که‌ی جیده‌یلیت .
- (11) هه‌رکه‌سیک بی باوه‌ربیت و به‌وشیوه‌یه‌ش بمیریت .
- (12) هه‌رکه‌سیک له پاش باوه‌ره‌ینان بی باوه‌ربیته‌وه .
- به‌پشتیوانی خوای په‌روه‌ردگار باسی هه‌موو نه‌مانه‌ ده‌که‌ین به به‌نگه‌وه .

یه‌که‌م

هه‌رکه‌سیک جوین به‌هاوه‌له‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ)

یه‌کیک له‌وه‌که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن و دوعای لی ده‌که‌ن, نه‌وانه‌ن که جنیو به‌هاوه‌له‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) نه‌ده‌ن.

(1) ئیمامی (الطبرانی) گپراویه‌تی‌وه‌ له (ابن عباس رضی الله عنهما) وه‌که پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: « مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ »⁽¹⁾ واته: هه‌رکه‌سیک جوین به‌هاوه‌لانم بدات نه‌وا نه‌فره‌تی خوا مه‌لائیکه‌ته‌کان و هه‌موو خه‌لکی

(1) رواه الطبراني في الكبير (12709) وصححه الشيخ الالباني في السلسلة الصحيحة (2340) وفي صحيح الجامع (6285) .

لەسەر بێت. وە پێغەمبەرى خوا (ﷺ) پیگری کردووه لەوهى که جوین بە هاوێڵەکانى بدریت .

(2) ئیمامى (الطبرانی) گێراویەتیەوه لە (ابن عمرؓ) وە که پێغەمبەرى خوا (ﷺ) فرموویەتی: « لَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي »⁽¹⁾ واتە: نەفرینی خوا لەو کەسە بێت که جوین بە هاوێڵەکانم ئەدات .

(2) ئیمامى (البخاری و مسلم) گێراویانەتەوه لە (أبو سعيد الخدریؓ) وە که پێغەمبەرى خوا (ﷺ) فرموویەتی: « لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي ، فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدًّا أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ »⁽²⁾ واتە: جوین بە هاوێڵەکانم مەدەن، چونکە بەراستی ئەگەر یەکێک لە ئێوه بە ئەندازەى کۆی ئوحوود زێر ببەخشیت ئەوا هیشتا ناگات بە مشتیکى ئەوان، بەلکو ناگات بە نیو مشتیشیان .

دووهم

هەرکەسێک لە مەدینە تاوان و بیدعە ئەنجام بدات

یەکی تر لەو کەسانەى که بەدبەخت و چاره پەشن و مەلاییکەتەکان نەفرەتى لى دەکەن و دوعای لى دەکەن، ئەوانەن که لە شارى

(1) رواه الطبراني في الكبير (13412) وصححه الشيخ الالباني في صحيح الجامع (5111) .

(2) رواه البخاري (3673) ومسلم (6651) .

مه‌دینه‌دا تاوان نه‌نجام ده‌دهن یان شتی داهینراو زیاد ده‌که‌ن که له‌دیندا نیه .

ئیمامی (البخاری) گپراویه‌تیه‌وه له (عليؑ) وه که پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: « الْمَدِينَةُ حَرَامٌ، مَا بَيْنَ عَائِرِ إِلَى ثَوْرٍ، فَمَنْ أَحْدَثَ حَدَثًا، أَوْ آوَى مُحَدَّثًا، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا سَرَفٌ »⁽¹⁾ واته: شاری مه‌دینه‌ه‌رامه تاوان و بیدعه‌ی تیدا نه‌نجام بدریت له نیوان شاخی عیر تاکو شاخی پور، بویه هه‌رکه‌سیک تاوان یان بیدعه‌ی تیدا نه‌نجام بدات، وه یان په‌نای تاوانبار یاخود بیدعه‌چی تیدا بدات، نه‌وا نه‌فره‌تی خوی گه‌وره و مه‌لائیکه‌ته‌کان و هه‌موو خه‌لکی لی بیت، وه‌خوی گه‌وره نه‌تۆبه‌وه نه‌چاکه‌وه نه‌هیچ به‌رامبه‌ری لی وه‌رناگریت.

سییه‌م

هه‌رکه‌سیک خه‌لکی مه‌دینه‌ه‌ترسینیت یان سته‌میان لی بکات

یه‌کیکی تر له وه‌که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن و دوعای لی ده‌که‌ن، نه‌وانه‌ن که خه‌لکی مه‌دینه‌ه

(1) رواه البخاري (3179) ومسلم (469) .

ده‌ترسینن یان زولم و سته‌میان لی ده‌که‌ن .

(1) ئیمامی (الطبرانی) گپراویه‌تیه‌وه له (عبادة بن الصامت رضی اللہ عنہ) وه که پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) فه‌رموویه‌تی: «اللَّهُمَّ مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ وَأَخَافَهُمْ، فَأَخِفْهُمْ، وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ، وَالْمَلَائِكَةِ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا»⁽¹⁾ واته: په‌روه‌ردگارا هه‌رکه‌سیک زولم و سته‌م له خه‌لکی مه‌دینه ده‌کات یان نه‌یان ترسینیت، نه‌وا توش نه‌وانه‌ی بترسینیت، وه نه‌فره‌تی خوی گه‌وره‌وه مه‌لانیکه‌ته‌کان وه‌موو خه‌لکی لی بیت، وه‌خوی گه‌وره‌وه نه‌توبه‌وه نه‌چاکه‌وه نه‌هیچ به‌رامبه‌ری لی وه‌رناگریت.

(2) ئیمامی (أحمد) گپراویه‌تیه‌وه له (جابر رضی اللہ عنہ) وه که پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) فه‌رموویه‌تی: «مَنْ أَخَافَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَخَافَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا»⁽²⁾ واته: هه‌رکه‌سیک خه‌لکی مه‌دینه بترسینیت، نه‌وا خوی گه‌وره‌وه ده‌ی ترسینیت،

(1) رواه الطبرانی في الكبير (17016) وصححه الشيخ الالباني في السلسلة الصحيحة (2671)

وفي صحيح الترغيب والترهيب (1214) .

(2) رواه احمد (12709) وصححه الشيخ الالباني في السلسلة الصحيحة (2304) .

وه نه‌فره‌تی خوای گه‌وره‌وه مه‌لائیکه‌ته‌کان وه‌موو‌خه‌لکی لی
بی‌ت، وه‌خوای گه‌وره‌ له‌ رۆژی دوا‌ییدا نه‌ تۆبه‌وه‌ نه‌ چاکه‌وه
نه‌هیچ به‌رامبه‌ری لی وه‌رنا‌گری‌ت.

چوارده‌م

هه‌رکه‌سیک ناوو نه‌ژادو ره‌چه‌له‌کی خۆی بداته پال جگه له‌ باوکی

یه‌کیکی تر له‌وه‌که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی
ده‌که‌ن و دوعای لی ده‌که‌ن، ئه‌وه‌که‌سه‌یه‌ که نه‌ژادو ره‌چه‌لکی
خۆی بداته پال جگه له‌ باوکی .

(1) ئیمامی (مُسلِم) گپراویه‌تیه‌وه له (عَلِیِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه‌که
پینغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: « وَمَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ
أَوْ ائْتَمَى إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا »⁽¹⁾ واته:
هه‌رکه‌سیک ناوو نه‌ژادو ره‌چه‌له‌کی خۆی دایه پال جگه له
باوکی یان یان خۆی خسته پال جگه له‌که‌سانیکی جگه له
خاوه‌نه‌کانی خۆی، بۆیه نه‌فره‌تی خوای گه‌وره‌وه
مه‌لائیکه‌ته‌کان وه‌موو‌خه‌لکی لی بی‌ت، وه‌خوای گه‌وره‌ له

(1) رواه مسلم (3393) .

پۆزی دوا‌ییدا نه تۆبه‌وه نه چاکه‌وه هیچ به‌رامبه‌ری لی
وه‌رناگریت.

هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) له‌ فه‌رموده‌یه‌کی تر‌دا
فه‌رموویه‌تی: « مَنْ ادَّعى إِلَى غَیْرِ اَبِيهِ، وَهُوَ یَعْلَمُ اَنَّهٗ غَیْرُ اَبِيهِ،
فَالْجَنَّةُ عَلَیْهِ حَرَامٌ »⁽¹⁾ واته: هه‌رکه‌سیک ناووه‌ نه‌ژادو په‌چه‌له‌کی
خۆی دایه‌ پال جگه‌ له‌ باوکی خۆی، وه‌ خۆشی باش ده‌زانیت
که‌ نه‌وه‌ باوکی راسته‌قینه‌ی خۆی نیه‌، نه‌وا نه‌وه‌ که‌سه
به‌هه‌شتی له‌سه‌ر حه‌رام کراوه .

پینجه‌م

هه‌رکه‌سیک په‌یمان و به‌لین بشکینیت

یه‌کی‌کی تر‌له‌وه‌ که‌سانه‌ی که‌ به‌دبه‌خت و چاره‌ په‌شنو
مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن و دوعای لی ده‌که‌ن،
نه‌وانه‌ن که‌ په‌یمان و به‌لین ده‌ده‌ن و پاشان ده‌ی شکینن .
ئیمامی (البخاری) گپراویه‌تی‌وه‌ له‌ (عَلِیِّ ﷺ) وه‌ که‌
پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: « وَذَمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ،

(1) رواه البخاري (4326) ومسلم (229) .

يَسْعَىٰ بِهَا أَذْنَاهُمْ، فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ»⁽¹⁾

واته: په‌یمان و به‌لینی موسلمانان په‌که و جیاوازی تیدانیه،
ده‌بیټ موسلمانان هه‌موویان پا به‌ندی بن، جا هه‌رکه‌سیک
په‌یمان و به‌لین بشکینیت، نه‌وا نه‌فره‌تی خوی گه‌وره
مه‌لائیکه‌ته‌کان و هه‌موو خه‌لکی لی بیټ، وه‌خوی گه‌وره له
پوژی دوايیدا نه‌توبه‌وه نه‌چاکه و هیچ به‌رامبه‌ری لی
وه‌رناگریټ.

شه‌شهم

هه‌رکه‌سیک له‌خیرو به‌خشینی مالیدا چروک و ره‌زیل بیټ

یه‌کیکی تر له‌وه‌که‌سانه‌ی که به‌دب‌ه‌خت و چاره‌په‌شن و
مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن و دوعای لی ده‌که‌ن،
نه‌وانه‌ن که له‌خیرو به‌خشینی مالیدا چروک و ره‌زیل .

(1) ئیمامی (البخاري ومسلم) گنراویانه‌ته‌وه له (أبو هريرة رضي الله عنه) وه‌که
پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم فه‌رموویه‌تی: « مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا

(1) رواه البخاري (6755) ومسلم (3397) .

مَلَكَانَ يَنْزِلَانِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا ، وَيَقُولُ الْآخَرُ اللَّهُمَّ
 أَعْطِ مُمْسِكًا تَلْفًا»⁽¹⁾ واته: هیچ پۆژی نییه که به‌نده‌کان رۆژیان لی
 ده‌بیته‌وه، دوو مه‌لانیکه‌ت دینه خواره‌وه، یه‌کیکیان ده‌فه‌رمووی: خوادیه
 ببه‌خشه به‌و که‌سه‌ی که ده‌به‌خشیت له‌به‌ر خاتری تو وه جیگای نه‌وه‌شی
 بو پر بکه‌ره‌وه که‌به‌خشیویتی، نه‌وه‌ی تریان ده‌لیت: نه‌ی خوایه
 نه‌وکه‌سه‌ی ده‌ستی گرتوته‌وه و نابه‌خشیت و چروکه ماله‌که‌ی لی بگره‌وه و
 له‌ناوی به‌ره .

(2) ئیمامی (أحمد) گپراویه‌تیه‌وه له (أَبُو الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه) وه که پیغه‌مبه‌ری
 خوا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: « مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ قَطُّ إِلَّا بُعِثَ بِجَنَّتَيْهَا مَلَكَانِ
 يُنَادِيَانِ يُسْمَعَانِ أَهْلَ الْأَرْضِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ! هَلُمُّوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ فَإِنَّ
 مَا قُلَّ وَكَفَىٰ خَيْرٌ مِّمَّا كَثُرَ وَالْهَي، وَلَا آبَتْ شَمْسٌ قَطُّ إِلَّا بُعِثَ بِجَنَّتَيْهَا
 مَلَكَانِ يُنَادِيَانِ يُسْمَعَانِ أَهْلَ الْأَرْضِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا وَأَعْطِ
 مُمْسِكًا مَالًا تَلْفًا»⁽²⁾ واته: هیچ پۆژی نییه که خوری تییدا هه‌ل هاتبی
 ئیلا له ته‌نیشتییدا دوو مه‌لانیکه‌ت نیردراوه و بانگ ده‌که‌ن، جا هه‌رچی
 له‌سه‌ر زه‌وییه‌ گوئیان له‌و بانگه ده‌بیت، جگه‌له‌ مروّف و جن، ده‌فه‌رموون:

(1) رواه البخاري كتاب الزكاة(1142) ومسلم كتاب الزكاة (1010) .

(2) رواه احمد (22353) و ابن حبان (3329) والحاكم (445) وصححه الشيخ الالباني في

الصحيحة(443) وفي الترغيب والترهيب (1706) .

ئه‌ی خه‌لکینه! وه‌ره بۆلای په‌روه‌ردگارت، چونکه به‌راستی
 ، وه هیچ پۆژیک خۆری تیدا نه‌گه‌پاوه‌ته‌وه ئیلا له‌ته‌نیشتی‌دا دوو
 مه‌لائیکه‌ت نیردراوه‌و بانگ ده‌که‌ن، جا هه‌رچی له‌سه‌ر زه‌وییه گویان له‌و
 بانگه ده‌بی‌ت، جگه‌له مرۆڤ و جن، ده‌فه‌رموون: خودایه‌ خوادیه‌ ببه‌خشه
 به‌و که‌سه‌ی که ده‌به‌خشیت له‌به‌ر خاتری تۆ وه جیگای ئه‌وه‌شی بۆ پپ
 بکه‌روه‌وه که به‌خشیویتی، وه ئه‌وکه‌سه‌ی ده‌ستی گرتۆته‌وه‌و نابه‌خشیت و
 چروکه ماله‌که‌ی لی بگه‌روه‌وه له‌ناوی به‌ره‌.

حه‌وته‌م

ئه‌و سی جۆره خه‌لکه‌ی که جبریل دوعای لیکردوه‌و

یه‌کی‌تری له‌و که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی
 ده‌که‌ن و دوعای لی ده‌که‌ن، ئه‌و سی جۆره که‌سه‌ن که جبریل
 دوعای لیکردن به‌وه‌ی که دووربن له‌ په‌حم و به‌زه‌یی خوی
 گه‌وره ئه‌وانیش:

(1) که‌سیک بگات به‌ مانگی په‌مه‌زان و به‌بی هیچ هۆیه‌ک
 به‌پۆژوو نه‌بی‌ت .

(2) که‌سیک پشت بکات له‌ دایک و باوکی له‌ کاتی بی‌ تواناییدا

(3) که‌سیک ناوی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) له‌لای به‌ئیریت و

سه‌لاواتی له‌سه‌ر نه‌دات .

ئیمامی (ابن حبان) گێراویه‌تی‌وه له (مالک بن الحویرث رضی اللہ عنہ) وه که فه‌رموویه‌تی: « صَعَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَنْبَرِ، فَلَمَّا رَقِيَ عَتَبَةَ قَالَ آمِينَ، ثُمَّ رَقِيَ أُخْرَى فَقَالَ آمِينَ، ثُمَّ رَقِيَ عَتَبَةَ ثَلَاثَةَ فَقَالَ آمِينَ، ثُمَّ قَالَ: أَتَانِي جِبْرِيلُ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ مَنْ أَدْرَكَ رَمَضَانَ وَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ، فَقُلْتُ: آمِينَ، وَمَنْ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا فَدَخَلَ النَّارَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ، فَقُلْتُ: آمِينَ قَالَ وَمَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ، قُلْتُ: آمِينَ ⁽¹⁾ » واته: پیغه‌مبه‌ری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رۆیشته‌سه‌ر، جا کاتی‌ک هه‌نگاوی یه‌که‌می نا به‌سه‌ر پلیکانه‌کانی منبه‌ره‌که‌ی‌دا، فه‌رمووی: ئامین، پاشان هه‌نگاوی نا بو پلیکانه‌یه‌کی ترو فه‌رمووی: ئامین، پاشان هه‌نگاوی سییه‌می نا بو‌سه‌ر پلیکانه‌کان و فه‌رمووی: ئامین، پاشان فه‌رمووی: جبریل هات بو‌لام و فه‌رمووی: ئه‌ی محمد هه‌رکه‌سیک گه‌یشت به‌مانگی په‌مه‌زان، وه‌ خوای گه‌وره‌ لێی خو‌ش نه‌بوو، خوا دوری بکات له‌ په‌حمی خو‌ی، بلی ئامین، منیش ووتم: ئامین، وه

(1) رواه ابن حبان (409) والحاكم (445) وصححه الشيخ الالباني في صحيح الترغيب والترهيب (996) .

هه‌رکه‌سیک دایک و باوکی به‌سالآ چووی یان یه‌کیکیان پشت
گوی بخات، نه‌وا بجیته ئاگره‌وه‌و خوای گه‌وره دووری
بخاته‌وه له په‌حمی خوئی، بلی ئامین، منیش ووتم: ئامین، وه
هه‌رکه‌سیک باسی توئی له‌لا بگریته و سه‌لاواتت له‌سه‌ر نه‌دات،
نه‌وا خوای گه‌وره دووری بخاته‌وه له په‌حمی خوئی، بلی:
ئامین، منیش ووتم: ئامین .

ئیمامی (الطیبی) فه‌رموویه‌تی: هۆکاری دوعا کردن له‌و سیّ جور
که‌سه نه‌وه‌یه که:

(1) سه‌لاواتدان له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) واتای ریز لێنان و
حورمه‌ت گرتن و خوش ویستنه‌تی، جا هه‌رکه‌سیک پیغه‌مبه‌ری خوای
(ﷺ) خوش بویت و ریزی لی بگریته، نه‌وا خوای گه‌وره ریزو
حورمه‌ت بو نه‌وه‌وه که‌سه داده‌نیت، وه هه‌رکه‌سیکیش ریزو حورمه‌ت و
خوشه‌ویستی نه‌بیته بو پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ)، نه‌وا خوای گه‌وره
سوک و پسواو سه‌ر شووری ده‌کات .

(2) وه مانگی په‌مه‌زان مانگیکی گه‌وره‌و په‌روژه له‌لای خوای گه‌وره،
﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ
مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ ﴾ [البقرة: 185] واته: مانگی په‌مه‌زان مانگیکه
قورئانی تیدا نێردراوه‌ته خواره‌وه، بوئه‌وه‌ی بیته پینیشاندهری
خه‌لکی، وه چه‌نده‌ها به‌لگه‌ی پۆشنی تیدا‌یه بو پینموونی و

جیاکردنه‌وه‌ی ره‌واو نا ره‌وا . ئنجا هه‌رکه‌سیک به بیرو باوه‌پیکی
 بته‌وو به‌هیزه‌وه له‌ره‌مه‌زاندا به‌رۆژوو ببیت و چاوه‌پوانی پاداشته‌که‌ی
 له‌خوای گه‌وره بکات، ئەوا خوای گه‌وره له‌تاوانه‌کانی پیشووی
 خوش ده‌بیت، وه هه‌رکه‌سیکیش به‌گه‌وره‌ی نه‌زانیت و ریز له‌و مانگه
 پیروژه نه‌گریت، ئەوا خوای گه‌وره رسواو سه‌ر شوپری ده‌کات .

(3) وه هه‌روه‌ها ریز گرتن له‌دایک و باوک باش بوون له‌گه‌لیاندا
 فه‌رمانی خوای گه‌وره‌یه، ﴿ وَفَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ
 وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ﴾ [الإسراء: 23] واته: په‌روه‌ردگارت بپیری داوه که
 هیچ شتی که نه‌په‌رستن جگه له‌و، وه له‌گه‌ل دایک و باوکتاندا چاک بن،
 بویه هه‌رکه‌سیک ریز له‌دایک و باوکی نه‌گریت و چاک نه‌بیت له‌گه‌لیاندا،
 ئەوا خوای گه‌وره رسواو سه‌ر شوپری ده‌کات .

هه‌شته‌م

هه‌رکه‌سیک به‌چه‌که‌ی یان به‌ئاسن ئاماژه بۆ
 موسلمانیک بکات

یه‌کیکی تر له وه‌که‌سانه‌ی که به‌دب‌خت و چاره‌په‌شن و مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن و دوعای لی ده‌که‌ن، نه‌وانه‌ن که پووی چه‌ک یان ئاسن و چه‌قۆ له‌برای موسلمانیان ده‌که‌ن .

ئیمامی (مُسلِم) گێراویه‌تیه‌وه له (أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه که پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: « مَنْ أَشَارَ إِلَى أَخِيهِ بِحَدِيدَةٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَلْعَنُهُ حَتَّىٰ وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَيِّهِ وَأُمِّهِ »⁽¹⁾ واته: ئاماژه بوو برای موسلمانان بکات به ئاسن، نه‌وانه‌ی مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن، نه‌گه‌ر چی برای بیته له باوک و دایکیه‌وه، ئیمامی (النَّوَوِي) له‌شه‌رحی ئه‌م فه‌رمووده‌یه‌دا فه‌رموویه‌تی: پێگه‌ری و قه‌ده‌غه‌و ترسیکی زۆر توندی تێدایه بوئه‌وانه‌ی که ئازار به‌برای موسلمانان ده‌گه‌ینن، وه هه‌روه‌ها پێگه‌ری و قه‌ده‌غه‌یه گشتیه‌و بوو هه‌موو که‌سیکه، جا ئه‌و که‌سه تاوانبار بیته یان تاوان بار نه‌بیته، وه بوو گالته‌و سوعبه‌ت بیته یان بوو یاریکردن و خووشی بیته، نه‌وانه‌ی مه‌لائیکه‌ته‌کان به‌لگه‌یه بوو چه‌رام و قه‌ده‌غه‌یی نه‌و کاره⁽²⁾ .

وه هۆکاری ئه‌م چه‌رام و پێگه‌ری و قه‌ده‌غه‌یه پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

⁽¹⁾ رواه مسلم، باب النهی عن الإشارة بالسلاح إلى مسلم (6832) .

⁽²⁾ شرح النووي على صحيح مسلم (448/8) .

پوونی کردۆته‌وه ئه‌ویش:

ئیمامی (البخاری) گێراویه‌تیه‌وه له (أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه که پیغه‌مبهری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: « لَا يُشِيرُ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ بِالسَّلَاحِ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ، فَيَقَعُ فِي حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ »⁽¹⁾ واته: با هیچ که‌سێک له ئیوه پووی چه‌که‌که‌ی نه‌کات له برای موسلمانێ، چونکه ئه‌و نازانیت له‌وانه‌یه شه‌یتان له ده‌ستی ده‌رکات و بیخاته ناو دۆلێک له ئاگره‌وه .

دوو پوونکردنه‌وه له‌م باسه‌دا :

یه‌که‌م: بێگومان ئه‌م پێگه‌یی و قه‌ده‌غه‌یه‌ی پیغه‌مبهری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بۆ به‌ربه‌ست و نه‌هیشتنی بلاو بوونه‌وه‌ی خراپه‌کاری و تاوانه‌، وه ئایینی پیروزی ئیسلام هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی قه‌ده‌غه‌کردووه که سه‌ر ده‌کێشن بۆ قه‌ده‌غه‌و چه‌رام .

دووهم: ئه‌گه‌ر پووتی‌کردن و ئاماژی چه‌ک و چه‌قۆو شمشیر و بۆ یاریکردن و گالته‌و سوعبه‌ت بی‌ت، ئه‌وا نه‌فره‌تی مه‌لایکه‌ته‌کانی بۆ واجب ده‌بی‌ت، ئه‌ی ئه‌گه‌ر که‌سێک موسلمانێک ئازار بدات یان برینداری بکات یان بکوژیت؟ ئه‌بی‌ت سزاکه‌ی چۆن و چی بی‌ت .

(1) رواه البخاري (7072) ومسلم (6834) .

نۆیه‌م

هه‌رکه‌سیک ببیته به‌ربه‌ست له نیوان خاوه‌نی کوژراویک و تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌ی بکوژیکدا

یه‌کیکی تر له وه‌که‌سانه‌ی که مه‌لانیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن و
دوعای لی ده‌که‌ن، نه‌وانه‌ن که ده‌بنه به‌ربه‌ست له نیوان خاوه‌نی
کوژراویک و کوشتنه‌وه‌ی بکوژیکدا .

ئیمامی (أبو داؤد) گێراویه‌تی‌وه له (أبن عباس رضی اللہ عنہما) که پیغه‌مبه‌ری
خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) فه‌رموویه‌تی: « « مَنْ قُتِلَ فِي عَمِيٍّ أَوْ رَمِيًّا تَكُونُ بَيْنَهُمْ
بِحَجَرٍ أَوْ سَوْطٍ أَوْ بَعْصًا، فَعَقْلُهُ عَقْلُ خَطَا، وَمَنْ قَتَلَ عَمْدًا فَقَوْدُ يَدِهِ
فَمَنْ حَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ
مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ »⁽¹⁾ واته: هه‌رکه‌سیک به‌گه‌ره لاوژی یان له په‌می
کردن له نیوان خویاندا، جا به به‌رد بیته یان به قامچی و دار، نه‌وا
بری خوینه‌که‌ی بری خوینی هه‌له‌یه، وه هه‌رکه‌سیک به‌ئه‌نقه‌ست
بکوژیت، نه‌وا تۆله‌ی قصابه‌که‌ی کوشتنه‌وه‌ی بکوژه‌که‌یه، که

(1) رواه ابوداؤد (491) وابن ماجه (2635) والنسائي (4789) وصححه الشيخ الالباني في صحيح الجامع (6450) .

فِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيَّ لِعَنْتِهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ»⁽¹⁾ واته: نه‌گه‌ر پياو خيزانه‌که‌ی خو‌ی بانگ کرد بو سه‌رجي‌ی (جيماع کردن), وه خيزانه‌که‌شی نه‌يات بو‌لای, وه پياوه‌که‌ش نه‌وشه‌وه به توورپه‌ی بیاته سه‌ر, نه‌وا مه‌لائيکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن تاكو پوژ ده‌بيته‌وه .

(2) نيمامي (البخاري) گيراويه‌تیه‌وه له (أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) وه که پينغه‌مبه‌ری خوا (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) فرمويه‌تی: « إِذَا بَاتَتِ الْمَرْأَةُ مُهَاجِرَةً فِرَاشَ زَوْجِهَا لِعَنْتِهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَرْجِعَ »⁽²⁾ واته: نه‌گه‌ر ئافره‌تيك به بي‌زاري و به‌بی هيچ هو‌يه‌ك جي‌ی مي‌رده‌که‌ی به‌جي‌په‌شت, وه دوور له مي‌رده‌که‌ی پوژ بکاته‌وه, نه‌وا مه‌لائيکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن تاكو ده‌گه‌ريته‌وه .

يانزه‌يه‌م

هه‌رکه‌سيك بي باوه‌ر بيته و به‌وشي‌وه‌يه‌ش بمریت

يه‌کي‌کی تر له وه‌که‌سانه‌ی که به‌دبه‌خت و چاره‌ په‌شن و مه‌لائيکه‌ته‌کان

(1) رواه البخاري (5193) ومسلم (3614) .

(2) رواه البخاري (5194) ومسلم (3611) .

نه‌فره‌تی لی ده‌که‌نو و دوعای لی ده‌که‌ن، نه‌وانه‌ن که بی باوه‌پن و به بی باوه‌پیش ده‌مرن .

خوای گه‌وره له قورئانی پیروژدا ده‌فرموویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كَفَّارٌ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ [البقرة: 161-162]

واته: به‌پراستی نه‌وانه‌ی بی باوه‌پ بوون و به‌بی باوه‌پیش مردوون، نه‌وانه له‌سه‌ریانه نه‌فرینی خوای گه‌وره و مه‌لائیکه‌ته‌کان تی‌کرای خه‌لکی، وه تییدا ده‌میننه‌وه به‌هه‌میشه‌یی و سزایان له‌سه‌ر سووک نا‌کریت‌ه‌وه، وه دوا نا‌خرین له سزاو نه‌شکه‌نجه .

ئیمامی (ابن کثیر) له ته‌فسیره‌که‌یدا فه‌رموویه‌تی: خوای گه‌وره پوونی کردۆته‌وه که هه‌رکه‌سێک بی باوه‌پ بیت و له‌سه‌ر بی باوه‌پیش بمریت، نه‌وا نه‌فرینیان له‌سه‌ر هه‌تا پۆژی دوا‌یی، پاشان هاوه‌لایان ئاگره‌و به‌هیچ شیوه‌یه‌ک سزای ئاگریان له‌سه‌ر سووک نا‌کریت ته‌نانه‌ت بو سه‌عاتیکیش، به‌لکو به‌هه‌میشه‌یی سزا ده‌درین⁽¹⁾ .

یانزه‌یه‌م

(1) تفسیر ابن کثیر (214/1) .

هه‌رکه‌سیک له پاش باوه‌ره‌هێنان بی باوه‌ر بیته‌وه

یه‌کی‌کی تر له وه‌که‌سانه‌ی که مه‌لائیکه‌ته‌کان نه‌فره‌تی لی ده‌که‌ن و
دوعای لی ده‌که‌ن، ئه‌وانه‌ن که له پاش ئه‌وه‌ی که باوه‌ر ده‌هێنن
پاشه‌گه‌ز ده‌بنه‌وه‌و بی باوه‌ر په‌بن .

خوای گه‌وره له قورئانی پی‌رۆزدا ده‌فرموویت: ﴿ كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ
قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ^ع

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ أَنْ عَلَيهِمْ

لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾ خَلِيدِينَ فِيهَا لَا يَخْفَى

عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ

وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾ [ال عمران: 86-89] واته: چۆن

خوای گه‌وره پینموونی گه‌لیک ده‌کاتبی باوه‌ر بوون دوی
باوه‌ره‌هێنانیان، وه شایه‌تیان دابی که ئه‌و پیغه‌مبه‌ره‌ راسته‌ وه
نیشانه‌ی بۆ هاتبی، وه خوای گه‌وره پینموونی گه‌لی سته‌م کار ناکات،
ئه‌وانه‌ سزایان ئه‌وه‌یه که له‌سه‌ریانه‌ نه‌فرینی خوای گه‌وره‌و
مه‌لائیکه‌ته‌کان وه‌موو خه‌لکی، له‌وه‌فرینه‌دا ده‌میننه‌وه به
هه‌میشه‌یی، وه سزاو ئه‌شکه‌نجه‌یان لی سوک ناکریت و مؤله‌ت نادرین،
مه‌گه‌ر ئه‌وانه‌ی تۆبه‌یان کرد بیته‌ دوی ئه‌وه‌و کرده‌وه‌ی چاکیان

ئه‌نجام دابیت، ئه‌وه بیگومان خوی گه‌وره لی‌ خوش بووی مهره‌بانه

ئیمامی (الطبری) له‌ ته‌فسیره‌که‌یدا فه‌رموویه‌تی: چۆن خوی گه‌ور
رینموونی خه‌لکانیک ده‌کات که ئینکاری و نکوولی له‌ پاستیتی و
حقیقه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ده‌که‌ن، له‌ دوی ئه‌وه‌ی که
به‌پاستیان دانوه و شایه‌تیاں داوه که نیشانه‌ی پاستی بۆ هاتوه،
بۆیه ئه‌وانه دوور ده‌بن له‌ په‌حمی خوی گه‌وره و مه‌لائیکه‌ت و
خه‌لکیش دوعایان لی‌ ده‌کریت به‌ سزاو ئه‌شکه‌نجه دانیان
به‌هه‌میشه‌یی له‌ ئاگری دۆزه‌خدا، وه به‌هیچ شیوه‌یه‌ک ئه‌و سزاو
ئه‌شکه‌نجه‌یه‌یان له‌سه‌ر سوک ناکریت⁽¹⁾.

دوو نامۆژگاری

یه‌که‌م: نامۆژگار هه‌موو که‌سیکی خاوه‌ن زانست و زانیاری ده‌که‌م،
به‌وه‌ی که ئه‌م که‌سانه به‌خه‌لک بناسینن که مه‌لائیکه‌ته‌کان دوعایان
بۆ ده‌که‌ن و بویان ده‌پارینه‌وه، وه ئاگاداریشیاں بکه‌نه‌وه به‌وه‌ی که

(1) تفسیر الطبری (576/6).

خۆيان به دوور بگرن له و كردهوانهى كه تووشى نه فرينى
مهلائيكه تهكانيان دهكات .

دووهم: ئامۆزگاريم بۆ خۆم بۆ هه موو خهلكى له پۆژ ههلات و پۆژئاوا,
به پياو به ئافره ته وه, بۆ پيش بركى و به دهستههينانى ئه و كارو
كردهوانهى كه هۆكارن بۆ ئه وهى مهلائيكه تهكان دوامان بۆ بكن و
بۆمان بپارپينه وه, وه خۆشمان به دوور بگرين له و كارو كردهوانهى كه
هۆكارن بۆ ئه وهى كه مهلائيكه تهكان نه فره تمان لايكه ن و دوامان لاي
بكن .

داواكارم له خواى گه وره و مهره بان ته و فيقى هه موو لايه كمان

بدات .